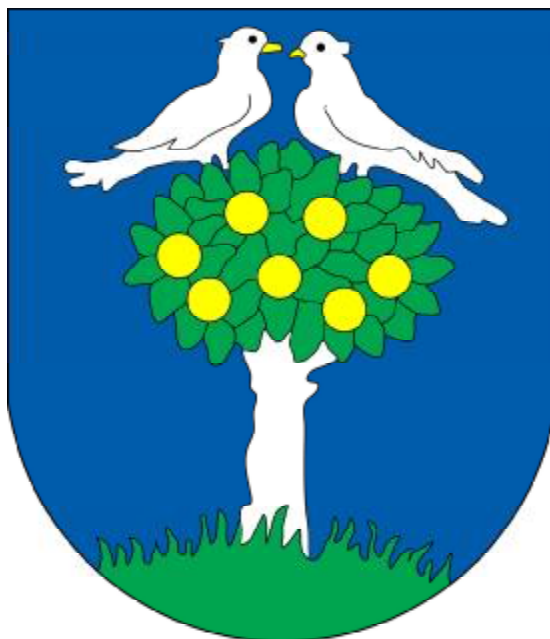

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra;
peter.mizia@gmail.com tel . 037- 6579461

RAJČANY

Správa o hodnotení
Územnoplánovacej dokumentácie
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 z.z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE RAJČANY
NÁVRH RIEŠENIA
TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ :

NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská
č. 1, 949 01 Nitra

HLAVNÝ RIEŠITEĽ :

Ing. arch. Peter Mizia

OBSTARÁVATEĽ :

Obec Rajčany

DÁTUM:

10/2022

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
 1. Označenie.
 2. Sídlo.
 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
 1. Názov.
 2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
 3. Dotknuté obce.
 4. Dotknuté orgány.
 5. Schvaľujúci orgán.
 6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
 1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
 2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
 3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
 4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.

- II. Údaje o výstupoch
 1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
 2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
 3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
 4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
 5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
 6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy a horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
 7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
 8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
 9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES).
 10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
 11. Vplyvy na archeologické náleziská
 12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
 13. Iné vplyvy.
 14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
 - V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich cieľe a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
 1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
 2. Porovnanie variantov.
 - VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
 - VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracovaní správy o hodnotení**
 - VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
 - IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
 - X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
 - XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:**I. Základné údaje o obstarávateľovi****1. Názov: Obec Rajčany****Identifikačné číslo: 00311022****Kód obce: 505439**

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Mária Švecová – starosta obce
Obecný úrad Rajčany
Rajčany č. 129
95632 Rajčany
t. č. starosta obce: 0905514434
e-mail: podatelna@rajcany.sk

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. Katarína Francová, číslo preukazu odbornej spôsobilosti: 412

Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Raičany:

NEUTRA - Architektonický ateliér
Ing. arch. Peter Mizia
Farská 1
Nitra 949 01
t.č.: 037/657 94 61, 0905 277 234

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:**1. Názov :** Územný plán obce Rajčany – Návrh riešenia**2. Územie:** Kraj: Nitriansky
Okres: Topoľčany
Obec: Rajčany
Katastrálne územie: Rajčany**3. Dotknuté obce:** k.ú. Horné Chlebany, k.ú. Solčianky, k.ú. Nadlice, k.ú. Chynorany.**4. Dotknuté orgány:**

- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Dopravný úrad, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava - mestská časť Ružinov
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Nitra:
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
 - Odbor výstavby a bytovej politiky, J. Vuruma č. 1, 949 01 Nitra
 - Odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
 - Odbor krízového riadenia, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
 - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Štefánikova tr. 86, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Topoľčany:
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. Ľ. Štúra 1738, Topoľčany 955 40
 - Odbor krízového riadenia, Nám. Ľ. Štúra 1738, Topoľčany 955 40
 - Odbor pozemkový a lesný, Nám. Ľ. Štúra 1738, Topoľčany 955 40
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Ul. Stummerova 1856, Topoľčany 955 01
- Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. č. 8, 949 01 Nitra
- Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru, Krušovská 1357, Topoľčany 955 40
- Štátna ochrana prírody, Správa CHKO Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra 1
- Obec Rajčany, OcÚ Rajčany č. 129, Rajčany 95632
- Obec Horné Chlebany, OcÚ Horné Chlebany, 956 31 Horné Chlebany
- Obec Solčianky, OcÚ Solčianky č.58, 956 38 Solčianky
- Obec Nadlice, OcÚ Nadlice č. 39, 956 32 Nadlice
- Obec Chynorany, OcÚ Chynorany, Cintorínska 45/1, 956 33 Chynorany
- Obec Livinské Opatovce, Livinské Opatovce 86, 956 32 Livinské Opatovce

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

5. Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Rajčany**6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:**

Návrh riešenia územného plánu obce Rajčany rieši katastrálne územie Rajčany. Katastrálne územie nemá vplyv presahujúci štátne hranice a neležia v tesnom kontakte so štátnymi hranicami SR.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m²), bonita).

Úhrn hodnôt druhov pozemkov obce Rajčany (č. k.ú. 851213).

/Zdroj: Katastrálny portál/

K.Ú. RAJČANY

Celková výmera katastrálneho územia je 585,6122 ha, z toho:

- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 530,2141 ha – 90,54 %
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 55,3981 ha - 9,46 %

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PP	530,2141 ha (90,54 %)
z toho :	
- orná pôda	516,1544 ha (88,14 %)
- vinice	0 ha (0,00 %)
- záhrady	11,2079 ha (1,91 %)
- trvalé trávnaté porasty	2,8518 ha (0,49 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00 %)
- ovocné sady	0 ha (0,00 %)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPP	55,3981 ha (9,46 %)
z toho :	
- lesné pozemky	6,9286 ha (1,18 %)
- vodné plochy	14,3557 ha (2,45 %)
- zastavané plochy a nádvoría	30,8131 ha (5,26 %)
- ostatné plochy	3,3007 ha (0,57 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky; údaje platné k 20.12.2021)

Z horeuvedeného vyplýva, že najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území má orná pôda, a to 516,1544 ha.

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:

1. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
2. kvalitná skupina - 0106002
3. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

4. kvalitná skupina – 0107003, 0248202,0248002,
5. kvalitná skupina – 0104004, 0248402
(vid'. výkres č.3)

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

Zásobovanie vodou

Navrhovaný stav – riešený územným plánom

Obec Rajčany spadá v rámci zásobovania pitnou vodou do Skupinového vodovodu Topoľčany, ktorý je zásobovaný vodou z dvoch smerov a to z VDJ Krušovce, napojeného na Ponitriansky skupinový vodovod a zo starej pramennej oblasti Podhradie -Závada - Záhrady.

V Skupinovom vodovode Topoľčany sú zachytené nasledovné pramene : Beňovský, Lúky, Rybníčky I. a II., Zľavy, Zvernica.

Voda zachytená z prameňa Lúky je ČS prečerpávaná do vodojemu Záhrada (50m³). Odtiaľ je vedená potrubím z prameňov Zľavy, Zvernica a vftanej studne HVZ1 cez obec Tesáre do VDJ Tesáre-Bojná 2x250 m³

Zdrojom vody pre obec Rajčany je vodojem Krušovce 2x4000 m³ s hladinami 232,90/227,90 m.n.m..

Obec Rajčany je zásobovaná v jednom tlakovom pásme.

Vodovodná sieť je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. OZ Topoľčany. Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch. Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Katastrálnym územím obce Rajčany vedie Ponitriansky skupinový vodovod DN 700 . Uvedený diaľkový vodovod je nadregionálneho významu, je zaradený do 1. kategórie ako „diaľkové nadradené vedenie" a má strategický význam v zásobovaní obyvateľstva širšej oblasti pitnou vodou. Vzhľadom na veľkosť profilu vodovodného potrubia môže počas prevádzky diaľkovodu dôjsť k rozsiahlym haváriám, poruchám s následným značným rozmočením okolitého terénu a tým k porušeniu stability, poškodeniu, resp. zatopeniu objektov, budovaných v jeho blízkosti a preto odporúčame v ÚPN obce rešpektovať túto skutočnosť a ponechať pozdĺž potrubia voľne prístupný, neoplotený manipulačný priestor minimálne 7 m od osi vodovodného potrubia na obe strany tak, aby bol umožnený bezproblémový prístup ťažkých mechanizmov na práce spojené s jeho rekonštrukciou, resp. s opravou potrubia v prípade poruchy.

Požiarnu vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov prevádzkovateľ negarantuje.

Pre výhľadový stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu rozvodnú vodovodnú sieť o nasledovné :

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„2-2“	HDPE	110	94,0
„2-3“	HDPE	110	588,0
„2-3-1“	HDPE	110	399,0
„2-3-2“	HDPE	110	321,0
„2-4“	HDPE	110	423,0
„2-4-1“	HDPE	110	83,0
„4“	HDPE	160 110	214,0 808,0
„4-1“	HDPE	110	254,0
„4-1-1“	HDPE	110	124,0
„4-1-2“	HDPE	110	132,0
„4-1-3“	HDPE	110	132,0
„4-1-4“	HDPE	110	132,0
„4-2“	HDPE	110	287,0
„4-3“	HDPE	110	489,0

Celková potrebná dĺžka vodovodného potrubia pre konečný stav riešený územným plánom predstavuje 4480,0 m. Z celkovej dĺžky materiál a dimenzia HDPE D 110 predstavuje 4266,0m a materiál a dimenzia HDPE D160 predstavuje 214,0m.

Vodovodná sieť je navrhovaná ako okružná sieť v kombinácii s vetvovou sieťou, s čo najväčšou mierou zokruhovania vodovodnej siete.

Tlakové pomery vo vodovodnej sieti sa budú pohybovať cca 0,4 MPa.

Vodovodné potrubia budú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách budú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti

-pre potrubie do DN 500 – 1,8m

-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Výpočet potreby vody

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Rajčany je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.

Výhľadový stav riešený územným plánom

Počet obyvateľov : 1519 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

1519 obyv..... 145 l/ob/d..... 220 255 l/d.....2,549 l/s

Vybavenosť

1519 obyv..... 25 l/ob/d..... 37 975 l/d.....0,439 l/s

$Q_p = 3,161 + 0,439 = 3,600 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$Q_h = Q_p \times K_d$

$Q_m = 3,600 \times 1,6$

$Q_m = 5,760 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$Q_h = Q_m \times K_h$

$Q_h = 5,760 \times 1,8$

$Q_h = 10,368 \text{ l/s}$

Zásady technického riešenia verejnej vodovodnej siete predpokladajú:

- 1) Technické riešenie verejnej rozvodnej vodovodnej siete zodpovedá ustanoveniam normy STN EN 805:2001 (75 5403) – Vodárstvo; Požiadavky na systémy a súčasti vodovodov mimo budov; a STN 75 5401:1988 - Navrhovanie vodovodných potrubí.

- 2) Opis technického riešenia tlakového potrubia

- potrubie bude navrhované ako tlakové pre tlak do 1MPa, s detailmi technického riešenia podľa normy STN 75 5401 - Navrhovanie vodovodných potrubí
- potrubie je z PVC, profilu DN 100
- v bežnej trase bude potrubie uložené tak, aby krytie nad potrubím bolo od 1,4 do 1,7m.

Na potrubnej trase sú navrhnuté sekčné uzávery, ktoré slúžia pri poruche systému na odstavenie úseku. Zasúvadlá sú ovládané zemnou zasúvadlovou súpravou.

Poloha podzemných zasúvadliel je signalizovaná orientačnými tabuľkami podľa STN 75 5025.

Trasa potrubia bude križovať rôzne terajšie podzemné a nadzemné vedenia. Styk sa navrhuje podľa ustanovení STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia.

Pozemné komunikácie štátnych ciest budú križované prevedením tlakového potrubia v otvore pretlačenom pod cestou.

Zásady pripojenia spotrebiteľov na vodovod:

Súčasťou súkromnej vodovodnej prípojky je vždy vodomerná šachta navrhnutá podľa STN 75 5411 – Vodovodné prípojky.

Na vodovodný systém sa môžu napojiť odberné miesta vodovodnými prípojkami podľa STN 75 5411. Odberné miesta, kde sa manipuluje so zdravie škodlivými vodami, musia mať vodovodnú prípojku vybavenú spätnou klapkou so zavzdušením pri strate tlaku vody vo vodovodnom systéme pitnej vody.

Kombinovanie napojenia vlastných vodných zdrojov na ten istý vnútorný vodovod, alebo na vnútroareálový rozvod vody sú zásadne neprípustné. V prípade záujmu odberateľa vody o kombinovanie odberu z vlastného vodného zdroja a z vodovodu podľa toho projektu, je potrebné tlakové prerušenie medzi verejným vodovodom a súkromným vodovodom.

Je potrebné vykonávať kontrolu kvality pitnej vody v zmysle Nariadenia vlády SR číslo 354/2006 Z.z. Kvalita vody bude meraná v rámci obecného vodovodu na základe odsúhlaseného harmonogramu prevádzkovateľa Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Nitre. Kontrola kvality vody sa vykonáva v budove obecného úradu.

Podrobné grafické riešenie navrhovaných vodárenských zariadení je obsahom výkresu č.10.

„V zmysle Zákona MŽP SR č. 442/2002 Z.z. §22, v znení neskorších predpisov, ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek. Ak to technické podmienky umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže splnenie týchto požiadaviek zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.“

Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržujúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

Po preverení dostupných mapových podkladov Vám oznamujeme, že v k.ú. Rajčany sa nachádzajú nasledovné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

„ZP Chynorany" (evid.č. 5209 405) v správe Hydromeliorácie, š.p. Stavba závlahy bola daná do užívania v r. 1994 s celkovou výmerou 717 ha.

kanál (evid.č. 5209 114 001), ktorý bol vybudovaný v roku 1961 o celkovej dĺžke 3,435 km v rámci stavby „OP Rybany" v správe Hydromeliorácie, š.p. kanál krytý Vlčie Jamy (evid.č. 5209 199 005), ktorý bol vybudovaný v roku 1972 o celkovej dĺžke 0,813 km v rámci stavby „OP ŠSP Horné Chlebany" v správe Hydromeliorácie, š.p.

na hranici s k.ú. Horné Chlebany sa nachádza kanál Rajčiansky (evid.č. 5209 199 003), ktorý bol vybudovaný v roku 1972 o celkovej dĺžke 0,595 km v rámci stavby „OP ŠSP Horné Chlebany“ v správe Hydromeliorácie, š.p.

Zároveň Vás upozorňujeme, že v k.ú. Rajčany je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom nám neznámeho vlastníka.

Závlahová stavba pozostáva zo záujmového územia závlahy, závlahovej čerpacej stanice, príjazdovej cesty k CS a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250...) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružkami.

V návrhu je potrebné rešpektovať a vyznačiť záujmové územia závlahy, podzemných závlahových potrubí a odvodňovacích kanálov a drenáže.

Podrobnú situáciu rúrovej siete závlahy Vám k nahliadnutiu poskytne a jej vytýčenie v teréne ako aj identifikáciu kanála v teréne na základe objednávky zabezpečí zástupca Hydromeliorácie, š.p., dislokované pracovisko Nitra - kontaktná osoba Ing. Lenárt, PhD, č.t. 0911 997 982.

Závlahovú stavbu - záujmové územie závlahy a podzemné závlahové potrubia žiadame pri vypracovaní projektovej dokumentácie TJPN a realizácii stavieb rešpektovať. S umiestnením stavieb trvalého a dočasného charakteru na závlahovom potrubí a v jeho ochrannom pásme nesúhlasíme.

prípade, že v rozhodovacom procese prevýši záujem vlastníkov parciel o zhodnotenie ich vlastníctva a správny orgán vydá súhlas so zmenou funkčného využitia územia na stavebné účely podľa § 13 zákona č. 220/2004 Z.z. a následne rozhodnutie o odňatí parciel podľa § 17 uvedeného zákona, žiadame správny orgán, aby v rozhodnutí zaviazal stavebníka (vlastníka pozemkov) pred začatím stavebného konania na príslušnú stavbu prekonzultovať návrh projektu stavby so š.p. Hydromeliorácie - Odborom správy a prevádzky HMZ, ktorý na základe predloženej dokumentácie a odborného posúdenia stavebníkom určí jednu z podmienok stanovených v bodoch a/, b/, c/

a/ v prípade, že sa preukáže odborným posúdením možnosť zrušenia časti potrubia bez náhrady novým potrubím (toto preukazuje žiadateľ a následne schvaľuje Hydromeliorácie, š.p.), zaviazat' stavebníka - vlastníka pozemkov pred začatím stavebného konania majetkovoprávne vysporiadať so správcom vodnej stavby príslušnú časť rúrovej siete (podzemného závlahového potrubia). Postupovať sa bude podľa § 45a ods. 1 a 3 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov v súlade so Smernicou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k činnosti rezortnej majetkovej komisie a jej postupe pri nakladaní s majetkom štátu. Podmienkou je, že uzatvorenie a odpredaj časti rúrovej siete nesmie mať za následok znefunkčnenie zostávajúcej časti rúrovej siete,

b/ v prípade, že sa preukáže odborným posúdením nutnosť preložky časti podzemnej rúrovej siete tak, aby vodná stavba zostala naďalej využiteľná, zaviazat' stavebníka pred začatím stavebných prác zrealizovať preložku potrubia podľa schválenej PD, ktorú predkladá stavebník. Náklady na vykonanie preložky budú hrazené v plnej výške stavebníkom. Odovzdanie a prevzatie realizovanej preložky potrubia bude vykonané za účasti zástupcu Hydromeliorácie, š.p. Vybudovaná preložka bude správcovi vodnej stavby odovzdaná bezodplatne po jej kolaudácii,

c/ ak nebude možné zrušenie, resp. preložka časti rúrovej siete, zaviazat' stavebníka o rešpektovanie jestvujúceho závlahového potrubia vodnej stavby a dodržanie ochranného pásma od osi závlahového potrubia, ktoré bude stanovené správcom vodnej stavby. V ochrannom pásme neumiestňovať stavby trvalého charakteru, ani vysádzať stromy a kríky. Zároveň požadujeme zaviazat' vlastníka pozemkov k právu prístupu k vodnej stavbe za účelom vykonávania prevádzkových činností a nevyhnutných opráv (Zákon o vodách č. 364/2004). Všetky inžinierske siete realizovať v zmysle ustanovení STN 73 6961 „Križovanie a súběhy melioračných zariadení s komunikáciami a vedeniami“. V prípade poškodenia majetku štátu, ku ktorému má

Hydromeliorácie, š.p. právo hospodárenia, jeho uvedenie do pôvodného stavu na náklady žiadateľa - stavebníka. Majiteľ pozemku si nebude uplatňovať u správcu závlahy náhradu za škody na majetku, spôsobené prípadnou poruchou na závlahovom potrubí a pri jej odstraňovaní.

d! Predložiť projektovú dokumentáciu k stavebnému povoleniu na odsúhlasenie na Hydromeliorácie š.p.

Odvodňovacie kanále žiadame pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie a realizácii stavieb rešpektovať, vrátane ochranného pásma 5 m od brehovej čiary u otvoreného kanála a 5 m od osi krytého kanála.

Taktiež prípadné križovanie plánovaných inžinierskych sietí a komunikácií s odvodňovacím kanálom žiadame navrhnuť a realizovať v zmysle ustanovení STN 73 6961 „Križovanie a súběhy melioračných zariadení s komunikáciami a vedeniami“ z r. 1983.

Prípadné vypúšťanie akýchkoľvek odpadových vôd do otvoreného kanála je nutné konzultovať so zástupcom Odboru správy a prevádzky HMZ nášho š.p.

Projektovú dokumentáciu stavieb a všetkých inžinierskych sietí, ktoré sa dotknú odvodňovacieho kanála v našej správe je potrebné predložiť na vyjadrenie.

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

V k.ú. obce Rajčany sa vodné zdroje s ochranným pásmom nenachádzajú.

Kanalizácia

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci Rajčany nie je v súčasnosti vybudovaná žiadna splašková kanalizácia. Pre obec je v súčasnosti vyprojektovaná splašková kanalizácia v stupni pre územné rozhodnutie v investorstve ZsVS, a.s.

Obec Rajčany je zaradená v rámci odvedenia a čistenia splaškových odpadových vôd do regiónu Topoľčany, aglomerácia č.1 ČOV Topoľčany.

Pre odvedenie splaškových vôd z územia riešeného územným plánom je potrebné vybudovať splaškovú kanalizačnú sieť v dvoch častiach a to:

- pre jestvujúcu zástavbu
- pre navrhovanú zástavbu riešenú územným plánom

Jestvujúca zástavba

Pre jestvujúcu zástavbu je potrebné vybudovať delenú - splaškovú kanalizačnú sieť, s prislúchajúcimi objektami.

Z dôvodu rovinatého terénu, resp. spádovania okrajových častí obce, sú pre jestvujúcu zástavbu riešené kanalizačné čerpacie stanice, ktoré prostredníctvom výtlačných potrubí prečerpávajú gravitačne privedené splašky z príslušného spádového územia do vyššej úrovne.

Kanalizácia projektovaná

V obci Rajčany je vypracovaná PD ktorá navrhuje kanalizáciu vybudovať obojstranne pozdĺž št. cesty I/64. V miestnych komunikáciách bude kanalizácia uložená v osi cesty.

Kanalizačná sieť v obci Rajčany je navrhnutá gravitačná - stoky D, D1 - D7, stoky D8 - D8-1 budú prečerpávané cez ČS2 do gravitačnej kanalizácie.

Hlavný zberač D križuje št. cestu I/64, ďalej je vedený naprieč obcou v súběhu s Rajčianskym potokom až do ČS3, ktorá bude umiestnená pri futbalovom ihrisku. Z tejto ČS bude OV

doppravovaná zberným výtlačným potrubím D110 mm do gravitačnej kanalizácie zberača C v obci Horné Chlebany (výtlak V3). ČS1 sa nachádza mimo záujmového územia obce Rajčany (obec Chlebany).

Kanalizačné potrubie gravitačné je navrhnuté z PVC rúr korugovaných DN 300 – SN 8. Na lomoch potrubia a v mieste zmeny nivelety budú umiestnené kanalizačné šachty. Šachty budú prefabrikované a opatrené poklopom s únosnosťou podľa umiestnenia.

Na el. energiu budú napojené z miestnej siete ČS2 /Pi=2x2,3kW/, ČS 3 /Pi=2x3,7kW/.

Údaje a ukazovatele

stoka D	potrubie PVC DN 300	966,00 m
stoka D-1	potrubie PVC DN 300	149,00 m
stoka D1-1	potrubie PVC DN 300	151,00 m
stoka D-2	potrubie PVC DN 300	32,00 m
stoka D-3	potrubie PVC DN 300	336,50 m
stoka D-3-1	potrubie PVC DN 300	245,50 m
stoka D-3-2	potrubie PVC DN 300	66,00 m
stoka D-3-3	potrubie PVC DN 300	77,00 m
stoka D-4	potrubie PVC DN 300	278,50 m
stoka D-4-1	potrubie PVC DN 300	99,00 m
stoka D-5	potrubie PVC DN 300	153,50 m
stoka D-6	potrubie PVC DN 300	176,50 m
stoka D-7	potrubie PVC DN 300	195,50 m
stoka D-8	potrubie PVC DN 300	279,50 m
stoka D-1	potrubie PVC DN 300	265,50 m
výtlak V8-1	potrubie HDPE DN 100	286,00 m
CELKOM	potrubie PVC DN 300	3 471,00 m
	potrubie HDPE DN 100	286,00 m
CELKOM		3 757,00 m

Navrhovaný stav – riešený územným plánom

Pre odvedenie splaškových vôd z územia riešeného územným plánom je potrebné dobudovať splaškovú kanalizačnú sieť a to o:

- gravitačnú kanalizačnú sieť
- 1 ks kanalizačnej čerpacej stanice Č4
- kanalizačného výtlaku V13

Gravitačná kanalizačná sieť

V rámci návrhu územného plánu je potrebné doprojektovať a vybudovať nasledovné gravitačné kanalizačné stoky :

Údaje a ukazovatele

stoka D2	potrubie PVC DN 300	214,00 m
stoka D-7	potrubie PVC DN 300	84,00 m
stoka D-9	potrubie PVC DN 300	205,00 m
stoka D-10	potrubie PVC DN 300	951,00 m

stoka D-10-1	potrubie PVC DN 300	108,00 m
stoka D-10-2	potrubie PVC DN 300	108,00 m
stoka D-10-3	potrubie PVC DN 300	252,00 m
stoka D-10-4	potrubie PVC DN 300	110,00 m
stoka D-10-5	potrubie PVC DN 300	110,00 m
stoka D-11	potrubie PVC DN 300	342,00 m
stoka D-11-1	potrubie PVC DN 300	207,00 m
stoka D-12	potrubie PVC DN 300	482,00 m
stoka D-13	potrubie PVC DN 300	437,00 m
stoka D-13-1	potrubie PVC DN 300	312,00 m
stoka D-13-2	potrubie PVC DN 300	80,00 m
CELKOM	potrubie PVC DN 300	4002,00 m

Celkovo je potrebné doprojektovať a dobudovať pre jestvujúci a navrhovaný stav riešený územným plánom 4002 m gravitačnej splaškovej kanalizácie, materiálu a dimenzie PVC DN 300.

V náväznosti na kanalizačnú sieť sa budú postupne budovať aj kanalizačné prípojky, ktoré slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Čerpacia stanica

ČS4

Na kanalizačnej stoke „D13“ navrhujeme z dôvodu nepriaznivých výškových pomerov navrhovanej kanalizačnej siete voči kanalizačnej sieti, vybudovať jednu prečerpávaciu čerpaciu stanicu splaškových odpadových vôd ČS4. Jedná sa o podzemný objekt a slúži na prečerpávanie splaškových odpadových vôd privedených do objektu z kanalizačnej stoky „D13“ do kanalizačnej stoky „D12“.

Kanalizačný výtlač

V rámci dobudovania kanalizačnej siete pre UP Rajčany je potrebné vybudovať :
-kanalizačný výtlač V13 - HDPE D110 a dĺžky 91,0m.

Kanalizačným výtlačom budú dopravované splaškové odpadové vody z čerpacej stanice osadenej na kanalizačnej stoke „D13“ do kanalizačnej stoky „D12“.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách kanalizačného potrubia verejnej kanalizácie vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti
-pre potrubie do DN 500 – 1,8m
-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaného do kanalizačnej siete – návrh riešený UP

-navrhovaný stav - 1519 obyv.

Priemerný denný prítok odpadových vôd Q24

Q24 = 220,255 m³/d

Q24 = 9,177 m³/h

Q24 = 2,549 l/s

Maximálny hodinový prítok odpadových vôd Qh

Qh = 27,531 m³/h

Qh = 7,647 l/s

Minimálny hodinový prítok odpadových vôd Qmin

Qmin = 5,506 m³/h

Qmin = 1,529 l/s

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. *Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách a zaradiť ich medzi verejnosprospešné stavby.*
2. *Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.*
3. *Vytvorenie územno-technických podmienok pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce.*
4. *Vytvoriť územno-technických podmienky pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce. Zamedziť výstavbu v území ohrozovanom povodňami. Vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100- ročnej veľkej vody, mimo zistené inundačné územie.*
5. *Rešpektovať potrubné vedenia a ochranné pásma v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z.*
6. *Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku- Bebrava.*
V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.
Zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – „Ochranné pásmo vodných tokov“, Smernej i Závaznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.
7. *V rámci rozvoja obce, či už bytového, výrobného, športového alebo rekreačného rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.*
8. *V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami.*
9. *Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:*

- pre prirodzené meandrovanie vodných tokov
 - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
 - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky
 - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd;
 - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
 - vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavané územie obce;
 - stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby,
 - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich;
Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v citlivej oblasti v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma prejednať s príslušným správcom vodného toku;
10. Na vodovodných radoch vybudovať nadzemné hydranty. Podzemné hydranty je možné realizovať len na miestach, ktoré spĺňajú požiadavky podľa vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. § 8 ods. 6.
Z hľadiska ochrany pred požiarmi žiadame zabezpečenie prístupových komunikácií k objektom a zdrojom vody na hasenie požiarov v zmysle predpisov o ochrane pre požiarmi.
14. Zabezpečiť ochranu a obnovu verejného vodovodu .
15. Realizácia novej ÍBV je možná až po komplexnom doriešení jej zásobovania vodou cez verejný vodovod a odvedenia odpadových vôd do verejnej kanalizácie.
16. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde padnú a neodvádzajú ich do recipientu, resp. kanalizácie.
17. Doriešiť zabezpečenie vykonania preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, akumuláciu vody v lokalitách na to vhodných a ktoré chránia od zaplavenia územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.
19. Rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov.
20. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.
21. Monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd.
22. Požiarnu vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov, prevádzkovateľ vodovodu negarantuje. Návrh a rekonštrukcia verejného vodovodu sa riadi zákonom MZP SR č. 442/2002 Z.z., o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, ktorý je pre prevádzkovateľa vodovodu záväzný.
Vyhláška č.699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov a STN 92 0400 Požiarna bezpečnosť stavieb (a napr. aj návrh výtokových stojanov), sú záväzné pre požiarny vodovod. Takýto vodovod sa v obci Imeľ neprevádzkuje.

3. Suroviny - druh a spôsob získavania

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

Ochrana prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

Ochrana prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie (CHLÚ)

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) v katastrálnom

území neevidujú:

- objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín;
- staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988;
- environmentálnu záťaž;
- zaregistrované svahové deformácie a zosuvy;
- výhradné ložiská DP;
- výhradné ložiská CHLU;
- výhradné ložiská OVL;
- ložiská nevyhradeného nerastu;

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidujú:

- skládky odpadov;
- predmetné územie spadá do stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;

4. Energetické zdroje - druh spotreba

Elektrifikácia

Obec Rajčany a jej okolie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojok vzdušného vedenia 22kV, ktoré sú napojené na hlavnú kmeňovú linku č. 330, 22kV vzdušného vedenia Topoľčany - Partizánske. Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizáciu sieť v obci spravuje ZSD, a teda je i prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc.

Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasný napäťový pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

Stav

V obci sa nachádzajú nasledovné trafostanice, ktoré sú v správe ZSD alebo sú cudzie.

TS 1 stožiarová..... 250kVA /ZSDIS/

TS 2 stožiarová..... 160kVA /ZSDIS/

TS PD cudzia..... 400kVA. Táto stanica sa na zásobovaní obce nepodieľa.

Návrh

V obci sa nachádzajú nasledovné rekonštruované a navrhované trafostanice, ktoré sú v správe ZSD alebo sú cudzie.

TS 1 kiosk..... 400kVA /ZSDIS/

TS 2 kiosk..... 400kVA /ZSDIS/

TS PD cudzia..... 400kVA.

Prehľad navrhovaných trafostaníc

Novonavrhované trafostanice :	navrhovaný Pi.
-TS-nová-1-kiosková (UPC „L“)	630 kVA
-TS-nová-2-kiosková (UPC „M“)	630 kVA

Všetky TS sú k nadradenej linke č.330 pripojené 22kV vzdušnou el. prípojkou (o priemere 3x35mm² Al Fe).

Elektrické rozvody v obci sú prevedené vodičmi AlFe 25 mm² až AlFe 70 mm² na nadzemných podperách. Elektrické vzdušné rozvody sú v pomerne dobrom stave. V prípade plánovanej investičnej výstavby, podnikateľských a výrobných areálov, bude vybudovaná nová sieť trafostaníc s uloženíím káblových rozvodov do zeme (prípadne napojenie na existujúce trafostanice). V kontexte rozvoja budú zároveň riešené rozvody pre verejné osvetlenie iba zemnými káblami a osadením svietidiel na oceľové estetické stožiare.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s nárastom počtu bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s výrobou a podnikaním. Sídlný útvar je rozdelený na územno priestorové celky (UPC), v ktorých sa uvažuje s nárastom energetickej záťaže na celkovú hodnotu cca 2460 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Cez záujmové území obce v severozápadnej časti k.ú. Rajčany prechádza 110 kV linka č.8750, 8878 v správe SEPS.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s nárastom počtu bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s výrobou a podnikaním. Sídlný útvar je rozdelený na územno priestorové celky (UPC), v ktorých sa uvažuje s nárastom energetickej záťaže na celkovú hodnotu cca 2460 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Elektrické vedenia a ich ochranné pásma.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.251/2012. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča .

Táto vzdialenosť je :

- 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.
- V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy

- Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Trvalé ciele riešenia:

1. Vytvárať územno-technické predpoklady pre napojenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
2. Rešpektovať všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.
3. Kabelizovať všetky určené 22 kV vzdušné elektrické vedenia tak, aby sa odblokovali rozvojové územia obce

Telekomunikácie

Riešeným územím prechádzajú spojovacie telefónne vedenia, podzemné oznamovacie vedenia. Obec patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Topoľčany. V rámci sídla, ktoré je kategorizované ako sídlo miestneho významu.

Rozvod po obci je riešený káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ. Z RSÚ je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej elektronickej komunikačnej siete (VEKS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

V obci sa nachádzajú siete elektronických komunikácií (ďalej len SEK) spoločnosti Slovak Telekom, a.s. Telekomunikačné vedenia a zariadenia v plnom rozsahu rešpektovať, z uvedeného dôvodu do grafickej časti dokumentácie územného plánu /ÚP/, zakresliť a zapracovať všetky existujúce trasy telekomunikačných vedení a zariadení.

- Existujúce zariadenia sú chránené ochranným pásmom (§68 zákona č. 351/2011 Z. z.) a zároveň je potrebné dodržať ustanovenie §65 zákona č. 351/2011 Z. z. o ochrane proti rušeniu.
 - Upozorňujeme že v textovej časti musí figurovať podmienka spoločnosti Slovak Telekom, a.s. a/alebo DIGI SLOVAKIA, s.r.o. o zákaze zriaďovania skládok materiálu a zriaďovania stavebných dvorov počas výstavby na existujúcich podzemných kábloch a projektovaných trasách prekládok podzemných telekomunikačných vedení a zariadení.
 - Nedodržanie vyššie uvedených podmienok ochrany zariadení je porušením povinností podľa § 68 zákona č. 351/2011Z.z. o elektronických komunikáciách v platnom znení.
 - Križovania a súbegy navrhovaných inžinierskych sietí s PTZ je potrebné, riešiť podľa STN 73 6005
 - Pri umiestňovaní zástavby alebo iných činností v blízkosti existujúcich telekomunikačných vedení a zariadení požadujeme, rešpektovať ich ochranné pásma.
- V rámci plánovaného rozvoja obce je potrebné navrhnuť a zapracovať do ÚP, pripojenia jednotlivých riešených lokalít na verejnú elektronickú komunikačnú sieť /VEKS/, zemnými káblovými rozvodmi.
- Navrhované riešenie si vyžaduje prekládku kablov DOK ENERGOTEL a hlavného transportného telekomunikačného vedenia – Optika Nitra Prievidza na cca 200 m úseku v lokalite ÚPC-N.

Verejné osvetlenie

Predchádzajúca sústava verejného osvetlenia nebola schopná plniť svoju funkciu a zjavne neposkytovala platnou normou požadované parametre osvetlenia a náležitý stupeň bezpečnosti. V rámci rekonštrukcie a modernizácie verejného osvetlenia boli použité svietidlá a svetelné zdroje, ktoré vyhovujú prísnyim kritériám a normám kladeným na moderné verejné osvetlenie. Základným predpokladom dosiahnutia tohto stavu bolo použitie takých prvkov osvetľovacej sústavy, ktoré rešpektujú aj požiadavky na odstránenie nežiadúcich emisií. Sústavu verejného osvetlenia progresívnej, úspornej koncepcie je potrebné rozšíriť aj do nových rozvojových lokalít obce.

Obecný rozhlas

Vedenie obecného rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súběžne s vedením NN. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušne samonosným káblom na betónových stĺpoch NN vo výške 1m pod úrovňou vedenia NN a VO vedení. Stožiare sú oceľové (prípadne na stožiaroch elektrického vedenia), do výšky 7,5 m nad zemou. Reprodukory prevažne 6 a 12 W sú rozmiestnené tak, aby nevznikali zázneje. Vedenie je na oboch koncoch chránené proti podpätiu bleskoistkami. Z hľadiska funkčnosti bude plne vyhovovať aj v ďalšom období až do času, pokiaľ odovzdávanie informácií v obci nebude na báze miestnej výmeny informácií z centra na Obecnom úrade.

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu .Rozvody sú káblové.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie elektrických a telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít, ku všetkým objektom a zaraďuje ich medzi verejnoprospešné stavby. V zmysle § 67e ods.1. vrátane odseku 2 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení sú v územnom pláne zakreslené trasy vedenia elektrickej komunikačnej siete. Vedenie elektrickej komunikačnej siete je podľa § 2 ods. 14 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách ako aj podľa § 139a ods. 10 písm. e) stavebného zákona verejným technickým vybavením územia.

Záver

V ochrannom pásme telekomunikačných zariadení a sietí nemožno:

- *umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie;*
- *vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.*

Plynofikácia

Návrh plynárenských zariadení (PZ) bol vypracovaný pre Návrh Územného plánu obce (ÚPN-O) Rajčany. ÚPN-O rieši kataster obce Rajčany.

Podklady použité na vypracovanie

Na vypracovanie ÚPN-O boli použité tieto podklady:

- údaje poskytnuté od SPP – distribúcia a.s., od OcÚ Rajčany a od spracovateľa ÚPN-O,
- mapové podklady riešeného územia od spracovateľa ÚPN-O,
- Zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike a
- Technické pravidlo plyn TPP 702 07 Miestne plynovody a prípojky. Zásady pre navrhovanie distribučných sietí s prevádzkovým tlakom do 400 kPa.

Stav odberateľov zemného plynu v obci

- Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.
- Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

Kategorizácia odberateľov zemného plynu

V obci sa môžu v zmysle kategorizácie odberateľov nachádzať štyri základné kategórie odberateľov ZP. Prvou kategóriou odberateľov je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m3) je kategória maloodberateľa (M). Tretou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 60 tis.m3) je kategória strednoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m3) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce podľa jednotlivých kategórií k 08/2022 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.2 stav odberateľov ZP k 08/2022:

kategória odberateľa	počet
domácnosť (D)	158
maloodberateľ (M)	15
strednoodberateľ (S)	0

veľkoodberateľ (V)	0
--------------------	---

Stav plynárenských zariadení v obci

Obec Rajčany je celoplošne plynofikovaná. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce v súčasnosti prevádzkuje fa SPP – distribúcia, a.s. (distribútor / dopravca ZP).

Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce Rajčany je VTL prípojka Krušovce PN25 DN80 a VTL regulačná stanica VTL/STL1 RS 1200 Krušovce. Tieto PZ sa ale v katastrálnom území obce Rajčany nenachádzajú.

Sekundárnym zdrojom ZP v obci Rajčany je STL1 plynovodná DS Rajčany. Táto tzv. miestna sieť (MS) tvorí jednu spoločnú rozvodňu ZP aj s STL1 plynovodnými DS Krušovce a Horné Chlebany.

MS je tvorená úsekmi plynovodov (PL) a prípojok (PR) z PE a ocele. MS zabezpečuje v obci plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov v obci je ZP dodávaný plynovodnými prípojkami. Doreguláciu ZP a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Rajčany podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Tab.3 distribučné STL1 prepojovacie PL:

názov	prevádzkový tlak	dimenzia	materiál
PL Horné Chlebany - Rajčany	do 100 kPa	DN150	ocel'

Tab.4 distribučné STL1 plynovodné MS:

názov	konštrukčný tlak	prevádzkový tlak	materiál
MS Rajčany	PN4	do 100 kPa	ocel' / PE

Tab.5 distribučné zariadenia KAO:

názov	SKAO	anódové uzemnenie
KAO Horné Chlebany	Horné Chlebany	koľajnicové

Riešenie plynofikácie

Navrhované riešenie spočíva v rozšírení jestvujúcich STL PZ o nové STL PZ v súlade s Návrhom ÚPN-O.

Navrhované STL plynovodné úseky v intraviláne obce budú ZP zásobované z jestvujúcich STL1 plynovodnej DS Rajčany a z STL1 prepojovacieho plynovodu DN150 Horné Chlebany -

Rajčany. Prevádzkované budú na taký pretlak ZP STL, na aký je v súčasnosti prevádzkovaná jestvujúca plynovodná DS obce.

Rozvojové lokality obce budú riešené predĺžením jestvujúcich alebo výstavbou nových plynovodných úsekov.

PZ musia byť navrhnuté tak, aby sa docielilo:

- zachovanie bezpečnostných pásiem na zamedzenie resp. zmiernenie účinkov havárií PZ,
- minimálne križovanie ciest,
- plošné pokrytie zastavaného územia,
- minimálny vecný rozsah PZ a nákladov na ich zriadenie,
- dostatočná prepravná kapacita očakávaných množstiev ZP k miestam jeho budúcej spotreby,
- minimálne zaťaženie súkromných pozemkov vecným bremenom zo situovania PZ.

Na výstavbu STL plynovodov DS treba použiť rúry z HDPE MRS10 – do D75 SDR11 a od D90 SDR17,6.

Na doreguláciu pretlaku plynu STL/NTL treba použiť STL regulátory so vstupným pretlakom o rozsahu do 400 kPa. Zariadenia na doreguláciu tlaku a meranie spotreby ZP budú umiestnené v zmysle platných STN a interných predpisov SPP – distribúcia a.s..

Predmetná obec sa nachádza v oblasti s najnižšou vonkajšou teplotou -11 °C. Z tohto dôvodu pre kategóriu odberateľov D – individuálna bytová výstavba (DIBV) treba na výpočet max. hodinového odberu ZP (Q_{mh}) uvažovať s hodnotou 1,4 m³/h.

Hydraulické parametre navrhovaných úsekov plynovodnej DS (dimenzia, rýchlosť a požadovaný pretlak) budú stanovené / posúdené odbornými pracovníkmi dodávateľa ZP, t.j. v súčasnosti SPP – distribúcia a.s., a to v procese územného konania resp. stavebného povolenia pri návrhoch vyšších stupňov projektovej dokumentácie.

Na hydraulický výpočet treba použiť nasledujúce parametre:

- drsnosť PE potrubia 0,05 mm,
- hustota ZP 0,74 kg/m³,
- teplota ZP 15 OC.

Odbery v uzlových bodoch siete sú dané výskytom jednotlivých kategórií odberov na príslušných úsekoch siete. Max. hodinové odbery treba stanoviť podľa vyššie uvedených špecifických odberov tejto kapitoly.

Vstupné pretlaky do týchto úsekov budú zrejme z výpočtovej schémy pri spracovaní hydraulického návrhu. Uzlové body navrhovaných úsekov budú špecifikované pretlakmi a odbermi. Treba stanoviť podmienku, aby tlak v jednotlivých uzlových bodoch nepoklesol pod 1,5 násobok pretlaku 20 kPa, t.j., že pretlak v uzlových bodoch siete nesmie poklesnúť pod 30 kPa.

Rozsah navrhovaných PZ

Tab.6 miestne STL plynovody- návrh:

dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
D50	635	HDPE MRS10 SDR11
D63	2.165	
D90	940	HDPE MRS10 SDR17,6

Dĺžky úsekov plynovodnej DS boli zaokrúhľované na celých 5 m.

Nárast odberu ZP

Tab.7 ZP na bývanie:

počet BJ HBV	počet BJ IBV	spolu m ³ /h	spolu tis.m ³ /r
269	12	387,4	248,1

Ochranné a bezpečnostné pásma

Ochranné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

Ochranné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

- STL PL a PR v intraviláne 1 m od osi
- KAO anódové uzemnenie 8 m od zariadenia

Bezpečnostné pásma nachádzajúcich sa PZ:

- STL PL a PR v extraviláne 10 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 2 m od potrubia
- KAO anódové uzemnenie 40 m od zariadenia

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Z hľadiska širších dopravných vzťahov sa obec nachádza cca 7km severovýchodne od okresného mesta Topoľčany a 11km od mesta Partizánske. Najvýznamnejšou dopravnou tepnou je pre obec cesta I. triedy I/64, ktorá zabezpečuje cestné dopravné prepojenie a má pre obec základný význam

Podľa posledného platného ÚPN-R NSK je v katastrálnom území plánovaný cestný rozvojový zámer. Zároveň zhodne aj NDS pripravuje investičný zámer : „Rýchlostná cesta R8 Nitra - Križovatka R2“.

Cestná doprava

Cesta I. triedy I/64 slúži ako hlavná dopravná kostra obce. Z cesty I. triedy vychádza niekoľko vjazdov na spevnené účelové komunikácie, ktoré smerujú na pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou. Po ceste I. triedy je prevádzkovaná autobusová doprava. Organizácia vnútornej dopravy je založená na sieti miestnych komunikácií organizovaných podľa dôležitosti, napojených na cestu I. triedy. Do návrhu sú zapracované obe prekládky cesty I. triedy.

- prekládka a úprava oblúka v úseku Rajčany odbočka Nadlice v zmysle ÚPN regiónu NSK;
- prekládka cesty I. triedy I/64- fialový variant /štúdia SSC/;

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Cesta I. triedy I/64 prechádza obcou a na ňu naväzujú miestne komunikácie. Stav niektorých miestnych komunikácií je vyhovujúci, komunikácie v zlom stavebno-technickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Sieť miestnych

komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cestu I. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 2,7m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Odvodnenie ciest je riešené do prilahlej zelene alebo priekop smerovaných do Rajčianskeho potoka. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Sieť ciest, ktorú tvorí cesta I. triedy a miestne komunikácie je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobného areálu - PD. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cestu I. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy a lúk.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Pešie trasy nie sú v obci dobudované. Z hľadiska pešej dopravy sú navrhované pešie chodníky pozdĺž frekventovaných miestnych komunikáciach a tiež pozdĺž cesty I/64. V obci sa pešie priestranstvá nachádzajú pred kultúrnym domom, obecným úradom, kostolom.

Statická doprava

Obec má vybudované parkovisko pred miestnym kultúrnym domom pri bytovke a potravinách. Plochy statickej dopravy sú navrhované v požadovanom rozsahu pri miestnom kostole, cintoríne, ihrisku, obecnom úrade a v sekundárnom referenčnom uzle –ÚPC L. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov.

Dopravné zariadenia

V obci Rajčany sa verejná ČSPHM nenachádza. Najbližšie verejnú ČSPHM sa nachádzajú v okresnom meste Topoľčany, rovnako aj významnejšie dopravné zariadenia.

Návrh vytvoril územnotechnické predpoklady pre realizáciu elektronabijacieho centra kombinovaného s ČSPHM s využitím alternatívnych zdrojov energie v lokalite ÚPC L.

Cestná hromadná doprava

Hromadná preprava osôb je v súčasnosti zabezpečovaná. Linky sú realizované po ceste I. triedy v smeroch na:

- Topoľčany;
- Bánovce nad Bebravou;
- Partizánske;

Ochranné pásma cestných dopravných trás		
Cesta I. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	50m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m
Ochranné pásma cestných dopravných trás		
Cesty I. triedy		
	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	50m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

Výpočet hluku z dopravy

Výpočet je vypracovaný na základe metodických pokynov v zmysle zákona č.40/2002 Z.z. a vyhlášky MZ SR č.549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Pre zastavané územie je najväčším zdrojom znečistenia hlukom cesta I. triedy I/51.

Dopravné podklady cesta I/64

Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy (CSD) z roku 2015 v profile 80 590

- nákladné vozidlá	T = 2077 skutočných vozidiel
- osobné vozidlá	O = 6612 skutočných vozidiel
- jednoosobné vozidlá	M = 29 skutočných vozidiel
	S = 8718 skutočných vozidiel

Základné parametre

- S - skutočné vozidlá	S = 8718
Sd celoročná priemerná denná intenzita	
$Sd = 0,93 \times S = 0,93 \times 8718 = 8107$	Sd = 8107
- nd - priemerná denná hodinová intenzita	
$nd = Sd/16 = 8107/16 = 506,7$ skut. voz.	nd = 506,7
- v - výpočtová rýchlosť	v = 50km/hod
- F1 - vyjadruje vplyv percent. podielu nákl. áut	F1 = 2,9
- F2 - vplyv pozdĺžneho profilu	F2 = 1,13
- F3 - vplyv povrchu vozovky	F3 = 1,0
- Hodnota RPDl	

Výpočet

- výpočet pomocnej veličiny "X"
 $X = F1 \times F2 \times F3 \times nd = 2,9 \times 1,13 \times 1,0 \times 506,7 = 1660,4$
- výpočet ekvivalentnej hladiny hluku vo vzdialenosti 7,5m od osi krajného jazdného pruhu
 $Y = 10 \log X + 40 = 10 \log 1660 + 40 = 32,2+40=72,2$ dB

Stanovenie vzdialenosti ekvivalentnej hladiny hluku LA = 60 dB od osi krajného jazdného pruhu.

- požadovaná hodnota útlmu U = 72,2 dB - 60 dB = 12,2 dB
- útlm 12,2 dB zodpovedá m v zmysle grafu 2.3 metodických pokynov

Záver

- celková vzdialenosť izofóny LA = 60 dB je vo vzdialenosti $39,2 + 7 = 46,7$ m od osi krajného jazdného pruhu.

Cyklistická doprava

- Navrhnuť pripojenie obce na významné rekreačno-turistické trasy a cyklodopravné trasy v regióne .

Letecká doprava

Dopravný úrad, ako dotknutý orgán štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle ustanovenia § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Vám oznamuje, že riešené územie sa nachádza v ochranných pásmach Letiska Partizánske, určených Leteckým úradom Slovenskej republiky (právny predchodca Dopravného úradu) rozhodnutím zn. 5348/2013/ROP-028-OP/8828 zo dňa 30.05.2013, z ktorých vyplýva pre územie obce nasledovné obmedzenie, ktoré je pri návrhu priestorového usporiadania a funkčného využitia územia nutné rešpektovať, a to:

- ochranné pásmo proti laserovému žiareniu. V tomto ochrannom pásme sa zakazuje používať zariadenia, pri ktorých by úroveň vyžarovania prekročila 50 nW/cnr. pričom žiarenie nesmie zapríčiniť vizuálne rušenie letovej posádky lietadla.

Zároveň dávame do pozornosti, že v zmysle ustanovení § 28 ods. 3 a § 30 leteckého zákona je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách a zariadeniach, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri:

- stavbách a zariadeniach, ktoré by svojím charakterom alebo prevádzkou mohli narušiť vyššie uvedené obmedzenia určené ochrannými pásmami Letiska Partizánske,
- stavbách a zariadeniach vysokých 100 m a viac nad terénom /§ 30 ods. 1 písm. a) leteckého zákona)/,
- stavbách a zariadeniach vysokých 30 m a viac umiestnených na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu /§ 30 ods. 1 písm. b) leteckého zákona/,
- zariadeniach, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia YVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice /§ 30 ods. 1 písm. c) leteckého zákona/,
- zariadeniach, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje /§ 30 ods. 1 písm. d) leteckého zákona/.

Uzemnoplánovaciu dokumentáciu, v ktorej budú zohľadnené a zapracované obmedzenia vyplývajúce z ochranných pásiem Letiska Partizánske, žiada DÚ predložiť k podrobnému posúdeniu a odsúhlaseniu. Ochranné pásma žiada do územnoplánovacej dokumentácie zapracovať do záväznej časti ako regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce. Ochranné pásma majú byť zapracované do výkresu takej mierky, aby boli prehľadné a zrozumiteľné.

Železničná doprava

Obec Rajčany nie je napojená na sieť železničných tratí SR. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Bošanoch cca 3km na trati č.391/úsek Topoľčany Partizánske/.

Najdôležitejšie zásady a ciele návrhu:

1. Rešpektovať existujúcu trasu cesty : I. triedy. , Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete sa požaduje:
- rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
2. - mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 v zmysle STN 73 6101;
- v zastavanom území rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy vo funkčnej triede B1 v kategórii MZ 14/60, v zmysle STN 73 6110;
3. V grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie sú vyznačené, rešpektované existujúce trasy ciest a navrhnuté ich šírkové usporiadanie v súlade s STN 73 6110;
4. Mimo zastavané územie sú vyznačené a rešpektované ochranné pásma ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. Je navrhnuté umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačená ich pešia dostupnosť;
5. Cyklistické a pešie trasy sú navrhnuté a vyznačené i v širších vzťahoch k príslušnému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110;
6. Návrh ÚPN obce je v súlade s nadradenou dokumentáciou ÚPN regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorý zabezpečuje majetkovú správu a prevádzku ciest II. a III. triedy, rešpektuje Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, rešpektuje ochranné pásmo cesty III. triedy 20m od osi vozovky na obe strany v zmysle zákona č. 13 5/1961 Zb. a vyhlášky č.35/1984 Zb. Pri realizácii dopravných rozvojových zámerov rešpektovať zákon číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na vyhlášku číslo 35/1984 Zb., ako i príslušné STN (01820);
7. Na všetkých miestnych slepo ukončených komunikáciách sú navrhované otočky;
8. v zmysle STN 73 6110/Z1 - Projektovanie miestnych komunikácií Zmena 1. časť 16.3.17, v súlade s STN 83 7010 Ochrana prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, povinne realizovať na všetkých navrhovaných parkovacích plochách výsadbu vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi stojiskami.
9. Pri návrhu nových lokalít IBV, OV v blízkosti ciest I. rešpektovať nepriaznivé vplyvy z dopravy v zmysle vyznačeného pásma prípustných hladín hluku podľa Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov;

10. *Dopravné napojenia navrhovaných lokalít sú riešené systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu, v súlade s platnými STN a TP.*
11. *V návrhu sú vyznačené hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).*
12. *Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov (v zmysle § 48 a § 49 zákona č.364/2004 Z.z. o vodách) správca vodných tokov požaduje nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať:*
 - o *ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu a pod.), ktorá v prípade vhodných technických podmienok môže byť v súbehu s vodným tokom, a s následným - iba jedným spoločným križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,*
 - o *križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a v súlade s STN 73 6201 „Projektovanie mostných objektov“,*
 - o *žiadna časť navrhovaných objektov nesmie zasahovať do prietočného profilu vodného toku,*
 - o *za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasíť s organizáciou SVP š.p. a v prípade možností prednostne využívať už vybudované mostné objekty, ak to technické vybavenie záujmového územia umožňuje.*
13. *Pri zásahu do cesty I. triedy postupovať v súlade so zákonom č.135/1961Zb.(Cestný zákon) v znení neskorších predpisov ,ako aj príslušné STN.*
14. *V zmysle § 3 ods. 2 cestného zákona, miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií vykonávajú obce, ako prenesený výkon štátnej správy.*
15. *Nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdné a spĺňať všetky kritériá, rozvoj inžinierskych sietí, odstavné plochy, účinná prepravná šírka. V rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb, riešiť peší pohyb a cyklistickú dopravu zvlášť medzi oboma susediacimi obcami .*
16. *navrhované miestne cesty, pešie trasy, cyklistické trasy, statickú dopravu a dopravné napojenia navrhovaných lokalít riešiť v zmysle platných STN a TP;*
17. *v zmysle ust. zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v extraviláne dodržať ochranné pásmo ciest III. triedy - 20,00 m od osi vozovky cesty na obe strany,*
18. *Pri realizácii dopravných zámerov žiadame dodržať ust. zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, ust. vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) a ostatných spolusúvisiacich noriem a predpisov,*
19. *Rešpektovať investičný zámer Národnej diaľničnej spoločnosti - "Rýchlostná cesta R8 Nitra - Križovatka R2". Do etapy a výsledku nového procesu EIA a do vydania právoplatného*

územného rozhodnutia na umiestnenie tejto stavby územne chrániť záväzný koridor pripravovanej Rýchlostnej cesty R8 Nitra – Križovatka R2 v zmysle variantov G, H, ako aj ostatných odsúhlasených variantov podľa Záverečného stanoviska EIA zo dňa 24.1.2011. Rešpektovať investičný zámer Slovenskej správy ciest - prekládka cesty I. triedy I/64 variant 5 – fialový z vyhodnotenia „Štúdie realizovateľnosti I/64 Topoľčany – Nitra – Komárno“,
-rešpektovať územnú rezervu pre uvedený variant 5 – fialový v kategórii C 11,5/80;

20. V súvislosti s novými lokalitami HBV, IBV, OV navrhovanými v blízkosti cesty I. triedy, v oblasti s prekročenou prípustnou hladinou hluku, vyžadovať v povoľovacom procese z dôvodu možných nežiaducich účinkov z dopravy opatrenia na zníženie týchto negatívnych účinkov a zaviazat' investorov na ich realizáciu.

II. Údaje o výstupoch

1. **Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Topoľčany, Partizánske.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

- Kotelňa na drevo, Topoľčany
- Kogeneračná jednotka, Topoľčany

Tab. 8: Najbližšie veľké zdroje znečistenia k obci Nitrianska Streda

Zdroj	Prevádzkovateľ	Katastrálne územie	TZL 2020(t)	SOx 2020(t)	NOx 2020(t)	CO 2020(t)
Kotelňa na drevo Topoľčany	Decodom spol. s r.o.	Topoľčany	5,07220	-	-	-
Kogeneračná jednotka Topoľčany	Bioenergy Topoľčany spol. s r.o.	Topoľčany	5,37750	-	167,72600	-

Výroba Bioplynu BPS Bošany	Alternative Energy	Bošany	-	-	-	41,46410
-------------------------------	--------------------	--------	---	---	---	----------

Zdroj: <http://www.air.sk/emissions.php>

2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Verejný vodovod vid'. kapitola B I. 2.

Kanalizácia vid'. kapitola B I. 2.

3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Zber a likvidáciu komunálneho odpadu zabezpečuje firma Borina Ekos a EKO Hunka. Borina Ekos zabezpečuje skládkovanie a EKO Hunka realizuje zber. Odpad sa odváža 1x za 14 dní. Obec má zavedený separovaný zber TKO, čím výrazne prispieva k šetreniu životného prostredia. Obec ako taká nemá v súčasnosti problém s divkými skládkami, čo možno považovať za pozitívny jav. Odvoz drobného stavebného odpadu sa realizuje 2 x do roka. Nebezpečný odpad z domácnosti je tiež odvážaný 2x do roka.

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji, v nadväznosti na zákon o odpadoch. V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidované dve odvezené skládky. Číslo skládok 5529 a 5532 s miestnym názvom Rajčany.

Tab. 9: Skládka odpadu v k.ú. Rajčany číslo skládky 5529

Registračné číslo	Miestny názov skládky	Rok vytvorenia skládky	Rok ukončenia skládkovania	Stav skládky	Vzdialenosť od obydľia [m]	Plocha [m ²]
5529	Rajčany	1970	-	odvezená na legálnu skládku (Bojná - časť B)	-	15000
Objem skládky [m ³]	Drenážny systém priesakových vôd	Prekrytie skládky	Evidencia odpadov	Pozícia materiálu voči okoliu	Kontakt s podzemnými vodami	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - prašnosť
30000	nemá	nemá	žiadna	nadúrovňová	trvalý	prašnosť

Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - tvorba plynov	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - zápach	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - bez negatívneho vplyvu	Typ vodného zdroja	Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	Návrh na ďalšie využitie skládky - likvidácia	Poznámka
tvorba plynov	zápach	-	vodný tok	0	-	-

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Tab. 10: Skládka odpadu v k.ú. Rajčany číslo skládky 5532

Registračné číslo	Miestny názov skládky	Rok vytvorenia skládky	Rok ukončenia skládkovania	Stav skládky	Vzdialenosť od obydľia [m]	Plocha [m ²]
5532	Rajčany	1985	1992	odvezená na legálnu skládku (Bojná - časť B)	100	600
Objem skládky [m ³]	Drenážny systém priesakových vôd	Prekrytie skládky	Evidencia odpadov	Pozícia materiálu voči okoliu	Kontakt s podzemnými vodami	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - prašnosť
600	nemá	čiasťkové prekrytie, tesnenie z prírodného materiálu	žiadna	kombinovaná	nedá sa odhadnúť	-
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - tvorba plynov	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - zápach	Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - bez negatívneho vplyvu	Typ vodného zdroja	Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	Návrh na ďalšie využitie skládky - likvidácia	Poznámka
-	-	nie je zistený negatívny vplyv skládky na ovzdušie	vodný tok	200	-	-

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite „ÚPC P“ zberný dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky.

Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci.

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinnu - ekologické hodnoty širšieho priestoru.

4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty I. triedy, I/64, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Je zdrojom hluku a vibrácií. Cesta I. triedy zabezpečuje spojenie obce s bezprostredným okolím, je spojnicou okresných miest. Po ceste I. triedy premáva v pravidelných intervaloch medzimestská hromadná doprava.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarenia obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarenia, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá celé k.ú. Rajčany do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). Podľa § 20 ods. 3 geologického zákona ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia výskyt stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia

6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy ani svahové deformácie. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela. Do predmetného územia nezasahujú prieskumné územia.

V k.ú. Rajčany sa nenachádzajú výhradné ložiská s určeným CHLÚ a OVL .
V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou Rajčany. Celková výmera katastrálneho územia obce Rajčany je 585,6122 ha. Stred obce leží v nadmorskej výške 174 m. n. m.. Chotár obce Rajčany sa rozprestiera v nadmorskej výške od 170 m. n. m. v oblasti rieky Bebravy až po 233 m. n. m – lesný porast v severnej časti k. ú. Rajčany. Plošný rozsah zastavaného územia obce je 44,8253 ha. Zvyšná časť územia má výmeru 540,7869 ha. Katastrálne územie obce leží v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Topoľčany. Na západe susedí obec Rajčany s k.ú. Horné Chlebany, na severe s k.ú. Solčianky, s Trenčianskym samosprávnym krajom a obcou Chudá Lehota, na východe s obcou Nadlice a na juhu s obcou Chynorany. Obec leží na severe Nitrianskeho samosprávneho kraja, vo vzdialenosti 7,5 km od okresného mesta Topoľčany a 44,2 km od krajského mesta Nitra. Južnou časťou katastrálneho územia obce Rajčany preteká zo severovýchodu na juhozápad vodný tok Bebrava, ktorá je pravostranným prítokom rieky Nitra. Všetky prvky súčasnej krajinej štruktúry, či už antropogénne alebo prírodné, dotvárajú krajinný obraz územia. Kolorit okolitej krajiny je poznačený vysokým stupňom odlesnenia krajiny a intenzívnym poľnohospodárskym využívaním.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

- 1. Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia***

Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zariadenie obce Rajčany nájdeme v tab. 11.

Tab. 11: Začlenenie obce Rajčany do Alpsko - himalájskej sústavy

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska sústava	Panónska panva	Západopanónska panva	Malá Dunajská kotlina	Podunajská nížina	Podunajská pahorkatina	Nitrianska pahorkatina

Zdroj: Mazúr, E., Lukniš, M. 1986, *Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava*

Podľa morfológicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- *pahorkatina, mierne členitá*

(Zdroj: *mapka geology*)

Katastrálne územie Rajčany sa rozprestiera na ploche 585 ha a stred obce leží v nadmorskej výške 118 m n. m.

Krajina je mierne členitá, vhodná pre poľnohospodárstvo.

Hydrogeologické a hydrogeografické pomery

Z hydrogeologického hľadiska spadá riešené územie do regiónu: **neogén Nitrianskej pahorkatiny** NQ071. Povrchové vody riešeného územia sú zastúpené vodným tokom Rajčiansky potok, ktorý preteká katastrálnym územím zo severu na juh a zároveň i zastavaným územím obce Rajčany. Južnou časťou katastrálneho územia preteká vodohospodársky významný vodný tok rieka Bebrava s prítokom Rybianskeho kanála. Celé riešené územie patrí do povodia rieky Nitra. Územie zaraďujeme do oblasti vrchovinovo-nížinnej, typ režimu odtoku je v riešenom území dažďovo-snehový.

(P. Malík a J. Švasta 2002, *Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky*)

Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznu ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou – stredná erózia (lokality "Doliny" a "Vinohrady")

Ložiská nerastných surovín
viď. kapitola B I. 3

2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Rajčany má klímu charakteristickú pre teplú a suchú oblasť s miernou zimou (južná časť k.ú.) a teplú, mierne suchú klimatickú oblasť s miernou zimou (severná časť k.ú.).

Charakteristika klimatických rajónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 12:

Klimatická oblasť	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
Teplá oblasť (T)	T2 teplý, suchý, s miernou zimou	január >-3°C, letné dni nad 50, Iz = -20 až -40
	T4 teplý, mierne suchý s miernou zimou,	január >-3°C, letné dni nad 50, Iz = 0 až -20

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Rýchlosť a smer prevládajúcich vetrov

Podľa Atlasu krajiny Slovenskej republiky, 2002, prevláda v území severné (3,11 - 4,4 m.s⁻¹) a juhovýchodné (3,41 - 4,3 m.s⁻¹) prúdenie vetrov.

- Priemerná ročná teplota v obci sa pohybuje v intervale od 10°C - 12 °C.
- Priemerné ročné úhrny zrážok sa pohybujú v intervale od 550 - 700 mm.
- Priemerná teplota vzduchu v januári sa pohybuje v intervale od -2°C do -4 °C.
- Priemerný úhm zrážok v januári predstavuje 30 - 50 mm.
- Priemerná teplota vzduchu v júli 16-19°C.
- Priemerné úhrny zrážok v júli menej ako 60 mm, 60-80 mm.

/zdroj: atlas sr- <http://geo.enviroportal.sk/atlassr/>

3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné

zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Topoľčany, Partizánske.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

- Kotolňa na drevo, Topoľčany
- Kogeneračná jednotka, Topoľčany

V Nitrianskom kraji, v okrese Topoľčany a v širšom okolí, sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia, podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)

Hydrológia – vodohospodárske pomery

Povrchové vody

Hydrograficky patrí dotknuté územie do povodia rieky Nitra (4-21-12). Typ režimu odtoku v predmetnej oblasti je dažďovo – snehový. Najvýznamnejším tokom širšieho záujmového územia je rieka Nitra, ktorá preteká východne od predmetného územia prevažne SV – JZ smerom.

Hlavným tokom záujmového územia je Bebrava

Bebrava je pravostranným prítokom Nitry. Katastrálnym územím preteká aj Rajčiansky potok, ktorý sa pod obcou vlieva do Bebravy a Rybiarsky kanál.

Vodné plochy

V dotknutom území ani jeho širšom okolí sa vodné plochy prírodného a umelého charakteru nenachádzajú.

Podzemné vody

Hydrogeologická charakteristika širšieho okolia záujmového územia je odrazom jej geologickej stavby. Kvartérne sedimenty, ktoré tvoria pokryvný útvar a sú zastúpené sprašovými sedimentami, sú vzhľadom na mocnosť a litologické zloženie hydrogeologickým izolantom. Preto sú z vodárenského hľadiska bezpredmetné a prakticky nevyužiteľné.

Neogénny komplex v širšom okolí sa javí ako jediný využiteľný zdroj podzemnej vody ako pre hospodárske tak i pre pitné účely. Piesčité horizonty neogén – pont však majú malú mocnosť, jemnozrnnosť a veľmi častú ílovitú prímes. Tieto pomery predstavujú nízke filtračné vlastnosti a tým aj využiteľné množstvá podzemnej vody z týchto kolektorov.

Polohy pieskov a pieskovcov a tiež ojedinele aj drobných štrkov sú uzatvorené v nepriepustných íloch a tým vytvárajú artézské horizonty s negatívnou výtlačnou výškou.

Hydrogeologické pomery záujmového územia sú podmienené geotektonickým vývojom širšieho okolia, morfológiou a klimatickými pomermi. Podzemná voda neogénneho komplexu je viazaná na priepustné polohy pieskov a štrkov, uzavretých v nepriepustnom ílovitom súvrství a má charakter artézskych podzemných vôd. Doplnovanie zásob neogénnych vôd je zo zrážok alebo z podzemných vôd kvartéru v miestach styku výchozov priepustných vrstiev na povrch, pod eróznou bázou potokov, po zlomových a poruchových líniach.

Podľa výsledkov hydrogeologických prieskumov je v danom území výdatnosť vodných zdrojov premenlivá a kolíše od 0,3 l.s-1 do 3,0 l.s-1., v závislosti od hrúbky zvodnenej vrstvy, plošného rozšírenia, granulometrického zloženia a spôsobu dotácie. Kvartérne podzemné vody majú malý hydrogeologický význam.

V rámci sídelného útvaru sa nachádza v areáli družstva lokálny vodný zdroj, ktorý slúži výlučne pre potreby poľnohospodárskeho družstva.

Pramene a pramenné oblasti

V záujmovom území nachádzajúcom sa v podcelku Nitrianska pahorkatina a časti Bojnianska pahorkatina sa pramene, ani minerálne a termálne vody nevyskytujú. Severne od zastavaného územia obce sa nachádza pútnické miesto s prameňom Mechovička.

Vodohospodársky chránené územia

Predmetné územie nezasahuje do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO). Priamo v dotknutom území sa nenachádza vodohospodársky významné územie.

PHO

Predmetné územie sa nenachádza v pásme hygienickej ochrany (PHO). Priamo v dotknutom území sa nenachádza vodohospodársky významné územie resp. ochranné pásmo vodného zdroja (PHO). V blízkosti územia sa nenachádzajú žiadne zdroje termálnych a minerálnych vôd.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.);
- podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia a obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov;

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí s príslušným správcom vodných tokov.

Pri aktivitách obce (priestorovom usporiadaní územia, umiestňovania a uskutočňovania stavieb v blízkosti vodných tokov) vyplývajúcich z predmetného strategického dokumentu požadujeme rešpektovať zákon č. 364/2004 Z.z., o vodách v znení neskorších predpisov a zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. Pre návrh odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd je potrebné zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle NV SR č. 269/2010, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Vodné hospodárstvo

Navrhovaný stav – riešený územný plánom

Obec Rajčany spadá v rámci zásobovania pitnou vodou do Skupinového vodovodu Topoľčany, ktorý je zásobovaný vodou z dvoch smerov a to z VDJ Krušovce, napojeného na Ponitriansky skupinový vodovod a zo starej pramennej oblasti Podhradie -Závada - Záhrady.

V Skupinovom vodovode Topoľčany sú zachytené nasledovné pramene : Beňovský, Lúky, Rybničky I. a II., Zľavy, Zvernica.

Voda zachytená z prameňa Lúky je ČS prečerpávaná do vodojemu Záhrada (50m³). Odtiaľ je vedená potrubím z prameňov Zľavy, Zvernica a výtanej studne HVZ1 cez obec Tesáre do VDJ Tesáre-Bojná 2x250 m³

Zdrojom vody pre obec Rajčany je vodojem Krušovce 2x4000 m³ s hladinami 232,90/227,90 m.n.m..

Obec Rajčany je zásobovaná v jednom tlakovom pásme.

Vodovodná sieť je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. OZ Topoľčany. Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch. Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Katastrálnym územím obce Rajčany vedie Ponitriansky skupinový vodovod DN 700 . Uvedený diaľkový vodovod je nadregionálneho významu, je zaradený do 1. kategórie ako „diaľkové nadradené vedenie“ a má strategický význam v zásobovaní obyvateľstva širšej oblasti pitnou vodou. Vzhľadom na veľkosť profilu vodovodného potrubia môže počas prevádzky diaľkovodu dôjsť k rozsiahlym haváriám, poruchám s následným značným rozmočením okolitého terénu a tým k porušeniu stability, poškodeniu, resp. zatopeniu objektov, budovaných v jeho blízkosti a preto odporúčame v ÚPN obce rešpektovať túto skutočnosť a ponechať pozdĺž potrubia voľne prístupný, neoplotený manipulačný priestor minimálne 7 m od osi vodovodného potrubia na obe strany tak, aby bol umožnený bezproblémový prístup ťažkých mechanizmov na práce spojené s jeho rekonštrukciou, resp. s opravou potrubia v prípade poruchy.

Požiaru vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov prevádzkovateľ negarantuje.

Tab.13 Pre návrhové obdobie je potrebné rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť o nasledovné :

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„2-2“	HDPE	110	94,0
„2-3“	HDPE	110	588,0
„2-3-1“	HDPE	110	399,0
„2-3-2“	HDPE	110	321,0
„2-4“	HDPE	110	423,0
„2-4-1“	HDPE	110	83,0

„4“	HDPE	160	214,0
		110	808,0
„4-1“	HDPE	110	254,0
„4-1-1“	HDPE	110	124,0
„4-1-2“	HDPE	110	132,0
„4-1-3“	HDPE	110	132,0
„4-1-4“	HDPE	110	132,0
„4-2“	HDPE	110	287,0
„4-3“	HDPE	110	489,0

Celková potrebná dĺžka vodovodného potrubia pre konečný stav riešený územným plánom predstavuje 4480,0 m. Z celkovej dĺžky materiál a dimenzia HDPE D 110 predstavuje 4266,0m a materiál a dimenzia HDPE D160 predstavuje 214,0m.

Vodovodná sieť je navrhovaná ako okružná sieť v kombinácii s vetvovou sieťou, s čo najväčšou mierou zokruhovania vodovodnej siete.

Tlakové pomery vo vodovodnej sieti sa budú pohybovať cca 0,4 MPa.

Vodovodné potrubia budú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách budú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti

-pre potrubie do DN 500 – 1,8m

-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Výpočet potreby vody

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Rajčany je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.

Výhľadový stav riešený územným plánom

Počet obyvateľov : 1519 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

1519 obyv..... 145 l/ob/d..... 220 255 l/d.....2,549 l/s

Vybavenosť

1519 obyv..... 25 l/ob/d..... 37 975 l/d.....0,439 l/s

$Q_p = 3,161 + 0,439 = 3,600 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$$Q_h = Q_p \times K_d$$

$$Q_m = 3,600 \times 1,6$$

$$Q_m = 5,760 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$$Q_h = Q_m \times K_h$$

$$Q_h = 5,760 \times 1,8$$

$$Q_h = 10,368 \text{ l/s}$$

Zásady technického riešenia verejnej vodovodnej siete predpokladajú:

- Technické riešenie verejnej rozvodnej vodovodnej siete zodpovedá ustanoveniam normy STN EN 805:2001 (75 5403) – Vodárenstvo; Požiadavky na systémy a súčasti vodovodov mimo budov; a STN 75 5401:1988 - Navrhovanie vodovodných potrubí.

- Opis technického riešenia tlakového potrubia

- potrubie bude navrhované ako tlakové pre tlak do 1MPa, s detailmi technického riešenia podľa normy STN 75 5401 - Navrhovanie vodovodných potrubí
- potrubie je z PVC, profilu DN 100
- v bežnej trase bude potrubie uložené tak, aby krytie nad potrubím bolo od 1,4 do 1,7m.

Na potrubnej trase sú navrhnuté sekčné uzávery, ktoré slúžia pri poruche systému na odstavenie úseku. Zasúvadlá sú ovládané zemnou zasúvadlovou súpravou.

Poloha podzemných zasúvadiel je signalizovaná orientačnými tabuľkami podľa OTN 75 5025.

Trasa potrubia bude križovať rôzne terajšie podzemné a nadzemné vedenia. Styk sa navrhuje podľa ustanovení STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia.

Pozemné komunikácie štátnych ciest budú križované prevedením tlakového potrubia v otvore pretlačenom pod cestou.

Zásady pripojenia spotrebiteľov na vodovod:

Súčasťou súkromnej vodovodnej prípojky je vždy vodomerná šachta navrhnutá podľa STN 75 5411 – Vodovodné prípojky.

Na vodovodný systém sa môžu napojiť odberné miesta vodovodnými prípojkami podľa STN 75 5411. Odberné miesta, kde sa manipuluje so zdravie škodlivými vodami, musia mať vodovodnú prípojku vybavenú spätnou klapkou so zavzdušnením pri strate tlaku vody vo vodovodnom systéme pitnej vody.

Kombinovanie napojenia vlastných vodných zdrojov na ten istý vnútorný vodovod, alebo na vnútroareálový rozvod vody sú zásadne neprípustné. V prípade záujmu odberateľa vody o kombinovanie odberu z vlastného vodného zdroja a z vodovodu podľa toho projektu, je potrebné tlakové prerušenie medzi verejným vodovodom a súkromným vodovodom.

Je potrebné vykonávať kontrolu kvality pitnej vody v zmysle Nariadenia vlády SR číslo 354/2006 Z.z. Kvalita vody bude meraná v rámci obecného vodovodu na základe odsúhlaseného harmonogramu prevádzkovateľa Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Nitre. Kontrola kvality vody sa vykonáva v budove obecného úradu.

Podrobné grafické riešenie navrhovaných vodárenských zariadení je obsahom *výkresu č.10.*

„V zmysle Zákona MŽP SR č. 442/2002 Z.z. §22, v znení neskorších predpisov, ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek. Ak to technické podmienky umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže splnenie týchto požiadaviek zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.“

Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržujúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

Po preverení dostupných mapových podkladov Vám oznamujeme, že v k.ú. Rajčany sa nachádzajú nasledovné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

„ZP Chynorany" (evid.č. 5209 405) v správe Hydromeliorácie, š.p. Stavba závlahy bola daná do užívania v r. 1994 s celkovou výmerou 717 ha.

kanál (evid.č. 5209 114 001), ktorý bol vybudovaný v roku 1961 o celkovej dĺžke 3,435 km v rámci stavby „OP Rybany" v správe Hydromeliorácie, š.p. kanál krytý Vlčie Jamy (evid.č. 5209 199 005), ktorý bol vybudovaný v roku 1972 o celkovej dĺžke 0,813 km v rámci stavby „OP ŠSP Horné Chlebany" v správe Hydromeliorácie, š.p.

na hranici s k.ú. Horné Chlebany sa nachádza kanál Rajčiansky (evid.č. 5209 199 003), ktorý bol vybudovaný v roku 1972 o celkovej dĺžke 0,595 km v rámci stavby „OP ŠSP Horné Chlebany" v správe Hydromeliorácie, š.p.

Zároveň Vás upozorňujeme, že v k.ú. Rajčany je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom nám neznámeho vlastníka.

Závlahová stavba pozostáva zo záujmového územia závlahy, závlahovej čerpacej stanice, príjazdovej cesty k CS a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250...) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami.

V návrhu je potrebné rešpektovať a vyznačiť záujmové územia závlahy, podzemných závlahových potrubí a odvodňovacích kanálov a drenáže.

Podrobnú situáciu rúrovej siete závlahy Vám k nahliadnutiu poskytne a jej vytýčenie v teréne ako aj identifikáciu kanála v teréne na základe objednávky zabezpečí zástupca Hydromeliorácie, š.p., dislokované pracovisko Nitra - kontaktná osoba Ing. Lenárt, PhD, č.t. 0911 997 982.

Závlahovú stavbu - záujmové územie závlahy a podzemné závlahové potrubia žiadame pri vypracovaní projektovej dokumentácie TJPN a realizácii stavieb rešpektovať. S umiestnením stavieb trvalého a dočasného charakteru na závlahovom potrubí a v jeho ochrannom pásme nesúhlasíme.

prípade, že v rozhodovacom procese prevýši záujem vlastníkov parciel o zhodnotenie ich vlastníctva a správny orgán vydá súhlas so zmenou funkčného využitia územia na stavebné účely podľa § 13 zákona č. 220/2004 Z.z. a následne rozhodnutie o odňatí parciel podľa § 17 uvedeného

zákona, žiadame správny orgán, aby v rozhodnutí zaviazal stavebníka (vlastníka pozemkov) pred začatím stavebného konania na príslušnú stavbu prekonzultovať návrh projektu stavby so š.p. Hydromeliorácie - Odborom správy a prevádzky HMZ, ktorý na základe predloženej dokumentácie a odborného posúdenia stavebníkom určí jednu z podmienok stanovených v bodoch a/, b/, c/ a/ v prípade, že sa preukáže odborným posúdením možnosť zrušenia časti potrubia bez náhrady novým potrubím (toto preukazuje žiadateľ a následne schvaľuje Hydromeliorácie, š.p.), zaviazat' stavebníka - vlastníka pozemkov pred začatím stavebného konania majetkovoprávne vysporiadať so správcom vodnej stavby príslušnú časť rúrovej siete (podzemného závlahového potrubia). Postupovať sa bude podľa § 45a ods. 1 a 3 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov v súlade so Smernicou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k činnosti rezortnej majetkovej komisie a jej postupe pri nakladaní s majetkom štátu. Podmienkou je, že uzatvorenie a odpredaj časti rúrovej siete nesmie mať za následok znefunkčnenie zostávajúcej časti rúrovej siete,

b/ v prípade, že sa preukáže odborným posúdením nutnosť preložky časti podzemnej rúrovej siete tak, aby vodná stavba zostala naďalej využiteľná, zaviazat' stavebníka pred začatím stavebných prác zrealizovať preložku potrubia podľa schválenej PD, ktorú predkladá stavebník. Náklady na vykonanie preložky budú hradené v plnej výške stavebníkom. Odovzdanie a prevzatie realizovanej preložky potrubia bude vykonané za účasti zástupcu Hydromeliorácie, š.p. Vybudovaná preložka bude správcovi vodnej stavby odovzdaná bezodplatne po jej kolaudácii,

c/ ak nebude možné zrušenie, resp. preložka časti rúrovej siete, zaviazat' stavebníka o rešpektovanie jestvujúceho závlahového potrubia vodnej stavby a dodržanie ochranného pásma od osi závlahového potrubia, ktoré bude stanovené správcom vodnej stavby. V ochrannom pásme neumiestňovať stavby trvalého charakteru, ani vysádzať stromy a kríky. Zároveň požadujeme zaviazat' vlastníka pozemkov k právu prístupu k vodnej stavbe za účelom vykonávania prevádzkových činností a nevyhnutných opráv (Zákon o vodách č. 364/2004). Všetky inžinierske siete realizovať v zmysle ustanovení STN 73 6961 „Križovanie a súbehy melioračných zariadení s komunikáciami a vedeniami“. V prípade poškodenia majetku štátu, ku ktorému má Hydromeliorácie, š.p. právo hospodárenia, jeho uvedenie do pôvodného stavu na náklady žiadateľa - stavebníka. Majiteľ pozemku si nebude uplatňovať u správcu závlahy náhradu za škody na majetku, spôsobené prípadnou poruchou na závlahovom potrubí a pri jej odstraňovaní.

d! Predložiť projektovú dokumentáciu k stavebnému povoleniu na odsúhlasenie na Hydromeliorácie š.p.

Odvodňovacie kanále žiadame pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie a realizácii stavieb rešpektovať, vrátane ochranného pásma 5 m od brehovej čiary u otvoreného kanála a 5 m od osi krytého kanála.

Taktiež prípadné križovanie plánovaných inžinierskych sietí a komunikácií s odvodňovacím kanálom žiadame navrhnuť a realizovať v zmysle ustanovení STN 73 6961 „Križovanie a súbehy melioračných zariadení s komunikáciami a vedeniami“ z r. 1983.

Prípadné vypúšťanie akýchkoľvek odpadových vôd do otvoreného kanála je nutné konzultovať so zástupcom Odboru správy a prevádzky HMZ nášho š.p.

Projektovú dokumentáciu stavieb a všetkých inžinierskych sietí, ktoré sa dotknú odvodňovacieho kanála v našej správe je potrebné predložiť na vyjadrenie.

Vodné zdroje a ich ochranné pásma :

V k.ú. obce Rajčany sa vodné zdroje s ochranným pásmom nenachádzajú.

Závlahové stavby

Závlahová stavba pozostáva zo záujmového územia závlahy, závlahovej čerpacej stanice, príjazdovej cesty k CS a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250...) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami. V návrhu je potrebné rešpektovať a vyznačiť záujmové územia závlahy, podzemných závlahových potrubí a odvodňovacích kanálov a drenáže.

Znečistenie povrchových vodných tokov

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Vodné plochy

V dotknutom území ani jeho širšom okolí sa vodné plochy prírodného a umelého charakteru nenachádzajú.

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa využívajú zväčša na polievanie záhrad. Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia.

Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodohospodársky významných vodných tokoch 10m od vonkajšej päty hrádze, resp. od brehovej čiary obojstranne, pri vodných tokoch minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. Obec Rajčany je zaradená podľa Prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. do zoznamu obcí zraniteľných oblastí pod číselným kódom SK0236505439.

Minerálne a geotermálne vody, pramene

Minerálne pramene a pramene

V k.ú. Rajčany sa žiadne pramene nevyskytujú.

Geotermálna vody

V k.ú. Rajčany sa geotermálne vody a pramene nenachádzajú. Hlavný kolektor geotermálnych vôd v k.ú. Rajčany tvoria triasové karbonáty. Tepelný výkon geotermálnych vôd je < 50. Najbližšie geotermálne a minerálne pramene sa nachádzajú v Malých Bieliciach, Chalmovej a v Bánovciach nad Bebravou.

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese. Podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra územie nespadá do vymedzenej geotermálnej oblasti.

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. Rajčany sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.

Riziko povodní

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q 100 – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.

Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce.

Stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.

V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí so správcom vodného toku –SVP š.p.

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Pri vzniku mimoriadnych udalostí sa činnosť v teritóriu obce Rajčany riadi v zmysle základných ustanovení Prehľadu činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti :

stupeň pohotovosti - situácia nebezpečenstva

stupeň pohotovosti - stav ohrozenia

Právo vyhlasovania predbežných opatrení a stupňov pohotovosti má Bezpečnostná rada štátu. Materiál podrobne charakterizuje realizáciu opatrení pri prvom stupni pohotovosti – situácia nebezpečenstva a pri vyššom stupni pohotovosti – stave ohrozenia. Ďalej sú presne určené opatrenia príslušných ústredných orgánov, o ktorých rozhodla BR SR a spôsob ich nevyhnutnej realizácie. Dôležité je zabezpečenie spojenia. Spojenie Obecného úradu sa organizuje tak, aby bol zabezpečený styk s určenými organizáciami na teritóriu obce s nadriadenými orgánmi okresu Topoľčany a so súčinnosťnými organizáciami pre odborné zabezpečenie činnosti Obecného úradu. Využívajú sa všetky dostupné technické prostriedky (telefón, fax,...). Plán činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti musí mať starosta obce a členovia štábu obrany už v období mieru. Z hľadiska územno-technického je dôležité nezablokovať automobilové komunikácie a udržiavať v prejazdnom stave hlavnú evakuačnú trasu, cestu I. triedy. I/64 v smere Topoľčany – Rajčany - Partizánske.

Ohrozenie územia povodňamiOchrana pred povodňami zahrňuje:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzí
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Do celkovej koncepcie vodného hospodárstva je zahrnutá aj úprava menších vodných tokov a drobných prítokov v území.

Medzi ochranu pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

Záver:

1. Zabezpečiť vykonanie preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovať retenčnú schopnosť územia, zabezpečiť akumuláciu vôd v lokalitách na to vhodných, ktoré chránia obec pred zaplavením územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.

2. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde vzniknú a neodvádzať ich do recipientu.

3. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia) a pobrežné pozemky pozdĺž Rajčianskeho potoka.

4. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.

5. Pri činnostiach plánovaných na pobrežných pozemkoch drobných vodných tokov, kde je ochranné pásmo 5 m od brehovej čiary, je potrebný súhlas OÚ Topoľčany, OSŽP, ŠVS, podľa § 27 vodného zákona.

6. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci katastrálneho územia Rajčany.

V záujme zabezpečenia ochrany riešeného územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami a v súlade s „Povodňovým plánom záchranných prác“.

5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

Pôdne typy

Orná pôda je sústredená v celom k.ú. Rajčany, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov.

Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach na južnej a severovýchodnej časti, tiež fluvizeme glejové, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhovýchodnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ	HPJ (hlavné pôdne jednotky)
06	- fluvizeme, stredne ťažké
07	- fluvizeme typické, ťažké
04	- fluvizeme typické karbonátové, veľmi ťažké
48	- hnedozeme, luvizemné, na sprašových hlinách a polygenetických hlin, často s prímiesou skeletu, stredne ťažké

Pôdne typy v riešenom území:**Skupina pôd iniciálnych:**

Fluvizeme (v starších klasifikáciách: nivné pôdy) sa vyskytujú prevažne v nivách vodných tokov, ktoré sú, alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý (ochrický) humusový horizont. Najdôležitejšie subtypy používané pri hodnotení pôd sú: kultizemné (orané) vo variante: karbonátové a glejové subtypy (s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým G-horizontom).

Skupina pôd ilimerických:

Hnedozeme sú pôdy vyvinuté prevažne zo spraší, alebo sprašových hlien stenkým svetlým (ochrickým) humusovým horizontom a výrazným B-horizontom, ktorý vznikol translokáciou a akumuláciou ílových častíc. Na väčšine územia neobsahujú v pôdnom profile skelet. Hlavné subtypy: kultizemné (orané), luvizemné (s výraznejším nahromadením ílu v B-horizonte), pseudoglejové (so sezónnym povrchovým prevlhčením). Objavuje sa varieta erodovaná, u ktorej sa humusový horizont vytvoril preoraním časti B-horizontu.

Luvizeme (v starších klasifikáciách: ilimerizované pôdy) sú pôdy vyvinuté prevažne zo sprašových a polygenetických hlien stenkým svetlým (ochrickým) humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vylúhovaným horizontom) a s hlbokým B-horizontom, ktorý vznikol akumuláciou ílu. Subtypy: kultizemné (orané) a pseudoglejové (s výraznejším prevlhčením pôdneho profilu).

Pôdne druhy

Z hľadiska zmitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere ťažké pôdy (ílovitohlinité) (Lukniš a kol., 1972) Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy v zastúpení 2., 4 a 5. kvalitnej skupiny pôd.

Produkčná schopnosť pôdy

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy.

Na základe podrobných poznatkov o priestorovej štruktúre produkčného potenciálu pôd (BH BPEJ) vrátane početných výsledkov analýz vzťahov medzi vlastnosťami PEJ a produkciou hlavných plodín, sú všetky poľnohospodárske pôdy Slovenska začlenené do 4 typov (O, OT, T a N) a 14 subtypov ich racionálneho využívania. Na rozdiel od bodových hodnôt (BH BPEJ) naznačujú aj udržateľné vzťahy medzi vlastnosťami BPEJ a spôsobmi využívania ich potenciálu.

V k.ú. Rajčany sa nachádzajú potenciálne orné pôdy O4 - produkčné orné pôdy, O3 - veľmi produkčné orné pôdy.

Vodná a veterná erózia

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdných častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokrývky a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch.

Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (*Stred'anský, 2000*). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulátnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podomieľanie brehov vodných tokov a zanášanie úpäti svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajinej štruktúry.

V riešenom území sa potenciálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou - žiadna až slabá erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou - stredná erózia (lokalita "Doliny" a "Vinohrady")

/Zdroj: *podnemapy.sk*/

Návrh ÚPN rieši vybudovanie infiltračných zasakovacích pásov podľa určených postupov ako prevenciu voči vodnej erózii v strednej intenzite v dotknutých lokalitách.

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatočnej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganického a organického povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280).

Osobitne chránené pôdne zdroje

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02. Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7° , fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

V siedmej skupine nachádzame kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké a kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké).

V ôsmej skupine nachádzame kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké a gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké.

V deviatej skupine nachádzame kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké.

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

Kód BPEJ – 0106002 – 2.skupina

Kód BPEJ – 0107003– 4.skupina

Kód BPEJ – 0248002 – 4.skupina

Kód BPEJ – 0248202 – 4.skupina

Kód BPEJ – 0104004 – 5.skupina

Kód BPEJ – 0248402 – 5.skupina

Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôdy.**Tab. 14: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v obci Rajčany**

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitost' a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrornosť pôdy
0106002	teplý, veľmi suchý, nížinný	FMm - fluvizeme stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°, prípadne s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3°, expozícia : rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	Stredne ťažké pôdy (hlinité)
0107003	teplý, veľmi suchý, nížinný	FMm – fluvizeme typické, ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°, prípadne s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3° expozícia : rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	Ťažké pôdy (ilovitohlinité)
0104004	teplý, veľmi suchý, nížinný	FMm ^c – fluvizeme typické karbonátové, veľmi ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°, prípadne s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3°, expozícia : rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	Veľmi ťažké pôdy (ilovité a)
0248002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	-rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°, prípadne s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 1° - 3° expozícia : rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0248202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké		pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0248402	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)

Zdroj: LINKES, PESTŮN, DŽATKO: Průručka pro používání map bonitovaných půdy - ekologických jednotiek; Bratislava 1996, 104s.

Osobitne chránené pôdne zdroje

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa v záujmovom území nachádzajú najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy: 0106002 (2. stupeň kvality), a 0107003 (4. stupeň kvality).

Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravnovaných, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,

- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

6. Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy

Fauna - rastlinstvo

Fytogeografické členenie

Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1966, 1980) patrí územie okresu Topoľčany do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*) a oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (*Eupannonicum*), ktorý tvorí stred územia a zaberá najväčšiu plochu. V rámci obvodu predkarpatskej flóry rozlišujeme dva okresy, Považský Inovec (západ územia) a Tribeč (východ územia).

Z hľadiska fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) radíme riešené územie do dubovej zóny. V rámci tejto zóny rozlišujeme dve podzóny, nížinnú (ľahá sa od juhu, stredom okresu až po sever) a horskú (východná a západná časť územia). V nížinnej podzóne, pahorkatinatej oblasti rozlišujeme tri okresy, Dolnovážska niva, Nitrianska niva a Nitrianska pahorkatina. V horskej podzóne, kryštálicko-druhojornej oblasti rozlišujeme dva okresy a to Považský Inovec (západ) a Tribeč (východ).

Tab. 15 Fytogeograficko - vegetačné členenie k.ú. Rajčany

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres
Dubová	nížinná	pahorkatinná	Nitrianska pahorkatina	Bojnianska pahorkatina

Zdroj: RÚSES okresu Topoľčany, 2019

Súčasný stav vegetačného krytu územia je odlišný od prirodzeného, rekonštruovaného stavu. Pôvodná (prirodzená) vegetácia sa zachovala na nevhodných, alebo neprístupných územiach pre poľnohospodárske, lesnícke a stavebné využitie. Z tohto pohľadu sú najcennejšie časti okresu Topoľčany zasahujúce do pohorí Považský Inovec a Tribeč. V k.ú. Rajčany je zastúpená synantropná vegetácia (ruderalná vegetácia zastavaných území a aj mimo nich a segetálna vegetácia intenzívne obrábanej poľnohospodárskej pôdy, sadov a úhorov). Pôvodná vegetácia bola z rôznych dôvodov odstránená a nahradená sekundárnymi spoločenstvami, prevažne premenená na poľnohospodársky intenzívne využívané plochy. Pôvodné rastlinné spoločenstvá sa zachovali len v refúgiách.

Rastlinstvo je rozmanité, ale svoj pôvodný charakter si zachovalo len miestami a to pozdĺž vodných tokov. Väčšina územia je premenená na kultúrnu krajinu. V súvislosti s tým možno spomenúť mimoriadne kvalitné pôdy. Ostrovčeky človekom menej obrobených častí prírody majú najväčší význam z hľadiska zachovania jednotlivých biotopov a vzácných druhov rastlín, ktoré sú hodnotené ako jedna zo zložiek lokalizačných predpokladov rekreačného potenciálu krajiny.

Ls1.2 Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy (tvrdý luh) (91F0*):

Najbližšie ku korytu sa nachádza tzv. mäkký luh tvorený rôznymi druhmi vrb (najmä vrba biela a v. krehká), domácimi druhmi topoľov a jelšou lepkavou. Ide vlastne o pásмо boja medzi riekou a lesom, postihované častými záplavami, poškodzované ľadom, v extrémnych prípadoch dokonca aj pohybom ešte nespevnených štrkových alebo pieskových lavíc tvoriacich ich podložie. Časť

mäkkých luhov považujeme za ochranné lesy chrániace brehy tokov pred eróziou. Hospodársky význam týchto porastov je zanedbateľný.

Vo väčšej vzdialenosti od tokov sú už pôdy suchšie, hladina spodnej vody leží hlbšie a k záplavám dochádza len zriedka. Častejšie sa vyskytuje zamokrenie pôd zdvihnutou podzemnou vodou. Bez prídavnej podzemnej vody by tieto stanovišťa boli pomerne suché a vyvinuli by sa na nich bežné zonálne lesy, čiže lesy okolitého vegetačného stupňa (dubiny až bukové dubiny). Vďaka vplyvu vodného toku sa tu však vyvinul tvrdý luh, čiže les tvorený dubom letným, jaseňom (štíhlym a / alebo úzkolistým), brestom poľným, v spodnej vrstve aj s hrabom, javorom poľným, lipou a ďalšími drevinami. Hospodársky význam týchto porastov bol značný a uchoval sa (možno aj zvýšil) aj po ich premene na topoľové plantáže – pôvodne pestrá produkcia cenných sortimentov sa však zmenila na kvantitatívnu produkciu topoľových výrezov.

Medzi uvedenými dvoma typmi sa nachádza prechodný luh, v ktorom sa uplatňujú dreviny oboch predchádzajúcich typov v rôznom pomere. Tento luh býva ešte pomerne pravidelne zaplavovaný, pričom jeho pôdy sú sčasti obohacované ukladaním povodňových kalov. Aj tieto porasty mali a majú značný hospodársky význam.

Bylinný kryt týchto lesov je pestrý. V mäkkom luhu dominujú močiame (najmä ostrice *Carex sp.*) a odolnejšie vodné (napr. *Phragmites australis*, *Typha sp.*, *Alisma plantago-aquatica*) druhy. V suchších typoch sa postupne presadzujú vlhkomilné druhy (napr. *Thelypteris palustris*, *Baldingera arundinacea*, *Galium palustre*, *Urtica kioviensis*, *Rubus caesius*, *Aristolochia clematitis*, so vzácnejších napr. bledule *Leucojum sp.*, alebo snežienka *Galanthus nivalis*). V najsuchších typoch tvrdého luhu už prevládajú bežné lesné druhy.

LS2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské: V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou

primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáčí, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podraze dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytne (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytne (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Stachys sylvatica*, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

LS3.4 Dubovo-cerové lesy (91M0): *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Quercus cerris*, *Q. petraea* agg., *Q. robur* agg., *Swida sanguinea*, *Carex montana*, *Lathyrus niger*, *Lembotropis nigricans*, *Luzula luzuloides*, *Lychnis coronaria*, *Melica picta*, *Melittis melissophyllum*, *Poa angustifolia*, *Potentilla alba*, *Primula veris*, *Pulmonaria murini*, *Vicia*

cassubica, *Veronica officinalis*, *Waldsteinia geoides*. Biotop ohrozený výmladkovou schopnosťou cera.

Okrem spoločenstiev závislých na klimatickom charaktere, je krajina typická prítomnosťou azonálnych typov. Súčasný stav vegetácie oproti potenciálnej vegetácii je výrazne pozmenený.

Flóra - Živočíšstvo

Zoogeografické členenie

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblasti palearktiskej, podoblasti Eurosibirskej, provincie stepi, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí. Územie okresu Topoľčany radíme v časti Podunajskej pahorkatiny do provincie stepí a panónskeho úseku. Časti okresu v oblasti pohorí Tríbeč a Považský Inovec spadajú do provincie listnatých lesov a do podkarpatského úseku. (*Jedlička, Kalivodová, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky*).

Plošne najviac je zastúpená synantropná vegetácia (ruđerálna a segetálna vegetácia intenzívne obrábanej poľnohospodárskej pôdy, sádov, vinogradov, v súčasnosti opustených chmelnic a úhorov) a na ňu stanoviteľne a troficky naviazanú faunu bezstavovcov.

Väčšina rozlohy okresu Topoľčany tvorí Nitrianska pahorkatina a Nitrianska niva s kultúrnou stepou so synantropnou faunou, ktorú dopĺňa vodná fauna nivy regulovanej rieky Nitra so zvyškami biotopov stojatých vôd mŕtvych a viacerých malých vodných nádrží a mokraďových ekosystémov. Bohato sú vodných prvkov krajiny, ako sú lužné lesy, vodné toky a stojaté vody. Uvedené má pozitívny vplyv na bohaté zastúpenie živočíšnych spoločenstiev. Typickými predstaviteľmi sú ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*), bobor vodný (*Castor fiber*), hryzec vodný (*Arvicola amphibius*), vodné druhy vtákov, užovka obojková (*Natrix natrix*). K ďalším bežne sa vyskytujúcim druhom patria chrček poľný (*Cricetus cricetus*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*).

7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana

Riešené územie je využívané poľnohospodársky. Územie je mierne členité, pahorkatinné. Kataster obce Rajčany je charakteristický výrazným zastúpením intenzívne využívannej ornej pôdy, zvyšné časti pásy nelesnej drevinnej vegetácie, vodné toky, južná časť katastrálneho územia je prítomnosťou vodného toku a jeho prítokov viac prírodná, čo potvrdzuje brehovú zeleň s prvkami potencionalnej prirodzenej vegetácie. V malých segmentoch sú zastúpené remízky, cesty a poľné cesty lemujú stromoradia vyšších vzrastlých drevín, väčšinou ovocných. V krajinnej štruktúre riešeného územia má veľké zastúpenie nielen poľnohospodárska pôda, ale i nepoľnohospodárske plochy. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvnené a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v katastrálnom území nemá síce zastúpenie, avšak všetky plochy zelene, obzvlášť v podobe remízok a enkláv má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

Ku krajinnej scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť plošnej zelene, brehovej zelene popri tokoch, nelesnej stromovej vegetácie, či farebnosť ovocných sádov a záhrad v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách čiastočne prerušované občasnými remízkami vyššej zelene, vodnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených

ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodné prvky, ale i sídelná štruktúra obce, línie cestných telies, či línie elektrických vedení.

Štruktúra krajinej pokrývky (%)

viď. kapitola. (B.I.1.)

Návrh ÚPN rieši výadbu nelesnej stromovej vegetácie na hranici k.ú, výsadbu stromoradií a alejí vo voľnej, ale i urbanizovanej krajine a zároveň i budovanie infiltračných zasakovacích pásov. Vo voľnej krajine vytvárajú prirodzenú mozaikovitosť a rozdeľujú veľkobloky ornej pôdy na menšie celky. Ich funkcia je nielen ochranná, protierózna, ale sa i výrazne podieľajú na estetike a kolorite územia. Prvky nelesnej stromovej vegetácie, i v podobe infiltračných pásov, zároveň poskytujú útočisko pre faunu a prispievajú k samotnej biodiverzite územia.

8. *Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)*

Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) a vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa na území SR rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň ochrany sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov, sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie), v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

- súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:
- významný krajinný prvok možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).

- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispejú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).
- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom Environmentálneho fondu (§ 6, ods. 1).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).
- obstará Dokument starostlivosti o dreviny - DSOD (aj čiastkového) ako odborného podkladu k ÚP a MÚSES, ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany.
- obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín.
- určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
- poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,

- určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.

Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je kompetencia obce - § 69 ods. 1 písm. g/ zákona č. 543/2002 Z. z.

Funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, resp. neumiestňovať sem budovy a stavebné zámery.

NATURA 2000

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Túto sústavu tvoria dva typy území:

- územia európskeho významu
- chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR).

Do riešeného územia nezasahuje žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie ani žiadne územie európskeho významu.

Druhovú ochranu

Zoznam chránených druhov rastlín a živočíchov, druhov európskeho, národného významu a prioritných druhov je v príslušných prílohách vyhlášky. Evidenciu chránených druhov a starostlivosť o ne v riešenom území zabezpečuje ŠOP SR, Regionálne centrum ochrany prírody v Nitre. Legislatívnu ochranu chránených druhov upravujú príslušné ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky.

K najzávažnejšej príčine, ktorá ohrozuje chránené druhy rastlín a živočíchov je zánik alebo narušenie ich biotopu – prírodného prostredia, v ktorom žijú. Tieto zmeny sú dôsledkom činností ako : rozorávanie lúk (rozširovanie plôch ornej pôdy v lokalitách TTP), úprava vodných tokov (ich vyrovňovanie, vybetónovanie dna a svahov, likvidácia brehovej vegetácie), znečisťovanie pôdy, vody a ovzdušia, klimatické zmeny.

V posledných rokoch k takýmto faktorom pristupuje aj výskyt a šírenie invázných druhov, t.j. nepôvodných druhov rastlín, ktoré hromadne prenikajú do prostredia (spoločenstiev, ekosystémov), kde pôvodne nežili, pričom ohrozujú, vytlačujú pôvodné druhy rastlín. Invázne druhy rastlín sú uvedené v prílohe č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorá upravuje aj ich zneškodňovanie a odstraňovanie.

Pre ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov je podľa § 7b ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je zakázané invázne druhy rastlín držať, prepravovať, dovážať, pestovať, rozmnožovať alebo obchodovať s nimi, ako aj s ich časťami alebo výrobkami z nich, ktoré by mohli spôsobiť samovoľné rozšírenie invázneho druhu. Podľa § 7b ods. 3 zákona je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný odstraňovať invázne druhy rastlín zo svojho pozemku spôsobom, uvedeným v prílohe č. 2a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu. Ak vlastník, správca alebo užívateľ pozemku odstránenie rastlín invázných druhov nevykonáva v lehote určenej orgánom prírody, činnosť vykoná orgán ochrany prírody alebo ním poverená osoba na náklady toho, komu bolo odstránenie invázných druhov rastlín nariadené; činnosť môže na

náklady toho, komu bolo odstránenie invázných druhov uložené, vykonať aj obec po dohode s orgánom ochrany prírody.

Návrh riešenia:

Pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie obce je zároveň potrebné v maximálnej miere zachovať existujúcu mimolesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine (remízy, sprievodnú drevinovú vegetáciu vodných tokov a ciest).

V miestach jej absencie je potrebné túto drevinovú vegetáciu doplniť s použitím pôvodných druhov, vhodných na príslušné stanovisko. Pozdĺž účelových komunikácií zrealizovať výsadbu stromoradií alebo alejí, v dotyku sídla s voľnou krajinou zrealizovať výsadbu izolačnej bariérovej zelene ako ochranného prvku z pohľadu hygieny, erózie a akustiky. Zachovať lesný porast v SZ časti k.ú. Rajčany v jeho rozsahu, pri prebierkach postupovať plánovite, neaplikovať plošné odstránenie lesného porastu, dodržiavať zásady lesohospodárskeho plánu. V miestach, ktoré sú najviac ohrozené vodnou eróziou založiť porast v podobe zasakovacích infiltračných pásov (dodržať druhové zloženie a etážovitost' porastu podľa metodík zakladania infiltračných pásov).

(*viď. výkres č.3*)

Územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

V návrhu ÚPN sú zapracované a rešpektované všetky prvky ÚSES, ktoré do k.ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, v znení Zmien a doplnkov č.1 (2015) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Topoľčany (2019).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, zároveň ako EVSK /ekologicky významné segmenty krajiny/, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov
- mokrade: 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prirodzenou prevahou duba: 400 rokov

- les s prirodzenou prevahou drevín mäkkého luhu – 60 rokov

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je definované:

1. **biocentrum** je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
2. **biokoridor** je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentra a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
3. **interakčný prvok** je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentra a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Ostatné ekostabilizačné prvky:

Genofondovo významné lokality (GL) predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálková et al., 2014). Sú to lokality, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosť ohrozených a chránených druhov, reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť.

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK) sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou. Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Löw et al. 1995). Podľa metodických pokynov (Bohálková et al., 2014) sú EVSK z metodologického hľadiska základom pre návrh jednotlivých prvkov ÚSES, stávajú sa základom pre vymedzenie biocentier, príp. môžu mať vplyv na trasovanie biokoridorov. Ide o vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávajúcu funkciu (tlmia neaktívne dôsledky ľudskej činnosti).

EVKS 8 – Rybiarsky kanál

Charakteristika: Jedná sa o hydrický biokoridor s dĺžkou 830 m a šírkou 24 – 66 m, ktorý vteká do rieky Bebrava a prepája okres Topoľčany s okresom Partizánske; brehový porast je medzernatý (hlavne ľavý breh).

Výmera: 3,08 ha.

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): obec Rajčany

Návrh ÚPN Rajčany rieši dosadbu ľavého brehu pôvodnými domácimi drevinami a krami.

Výpočet KES

/Zdroj: RÚSES TO 2019/

Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkovane stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinej štruktúry v riešenom katastrálnom území. Výpočet KES je možný viacerými spôsobmi (napr. Tekel, 2002; Reháčková, Paudišová, 2007).

Pre výpočet KES bol použitý vzťah:

$$KES 5 = (\sum Si \times Pi) / Pz$$

kde:

Pi - plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),

Si - stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,

Pz - plocha hodnotenej ZUJ (hranice obce).

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability podľa KES jednotlivých obcí (ZUJ) riešeného územia podľa stupňov uvedených v tabuľke.

Tab. 16 Interpretácia koeficientu a stupňa ekologickej stability KES

Stupeň ekologickej stability	Typ ekologickej stability krajiny	KES	Opatrenia
1.	Krajina s veľmi nízkou ekologickou stabilitou	<0,50	Vysoká potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení
2.	Krajina s nízkou ekologickou stabilitou	0,51 – 1,50	Potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení
3.	Krajina so strednou ekologickou stabilitou	1,51 – 3,00	Podmienečná potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov, resp. aplikácia vhodných opatrení
4.	Krajina s vysokou ekologickou stabilitou	3,01 – 4,50	Realizácia vhodných opatrení
5.	Krajina s veľmi vysokou ekologickou stabilitou	> 4,50	Realizácia udržiavacieho manažmentu

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability riešeného územia obce Rajčany koeficientom ekologickej stability (**KES**) **1,26 - krajina s nízkou ekologickou stabilitou**. V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v sídle a najvyššia v oblastiach s lesným porastom a v oblastiach vodných tokov s brehovým porastom. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota má zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinej štruktúry v celom priestore katastrálneho územia. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinej štruktúry ...). Podľa výpočtu koeficientu ekologickej stability je zrejmé, že v území je potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení, obzvlášť na úrovni miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES).

Chránené územia:

V k.ú. Rajčany platí prvý stupeň ochrany - voľná krajina.

V k.ú. Rajčany sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné a maloplošné chránené územia zo siete NATURA 2000.

Natura 2000 je európska sústava chránených území, ktorú členské štáty Európskej únie vyhlasujú pre zachovanie najcennejších a ohrozených druhov a biotopov Európy. Pozostáva z chránených vtáčích území, vymedzených podľa smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva a z území európskeho významu, vymedzených podľa smernice o ochrane biotopov. **Do k.ú. Rajčany nezasahuje žiadne CHVÚ.**

Prvky ÚSES:

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

V zmysle RÚSESu okresu Topoľčany (2019) je vodný tok Bebrava hydrickým biokoridorom regionálneho významu (**RBk7 – rieka Bebrava**). V zmysle návrhov RÚSES je potrebné tento hydrický biokoridor odizolovať od poľnohospodársky využívanej pôdy pufráčnymi pásmi TTP (min. šírka pásu 10-15 m), alebo krovinami, s cieľom ich ochrany pred nepriaznivými vplyvmi z poľnohospodárskej výroby, napríklad: zatrávnením, s pravidelným kosením, prípadne ponechať toto územie sukcesii.

RBk 7 Rieka Bebrava

Dĺžka, šírka existujúca, navrhovaná: navrhovaná dĺžka 5 723 m, šírka 46 – 70 m;

Kategória: biokoridor regionálneho významu

Stav: vyhovujúci

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): obce Rajčany, Krušovce, Práznovce, Nadlice

Charakteristika a trasa biokoridoru: novonavrhnutý hydrický biokoridor, s vrchovinovo-nížinným typom rieky, pravostranný prítok rieky Nitry s priemerným prietokom 2,3 m³/s v ústí (Práznovce), na území okresu Topoľčany, tečie cez intenzívne poľnohospodársky využívanú krajinu. Trasa vedie z obce Nadlice, spája sa s Rybianskym kanálom zľava a neskôr ešte s Rajčianskym a Solčianskym potokom sprava, pri obci Práznovce sa vlieva do rieky Nitra. Od obce Nadlice po miestnu časť Horé Chlebany je brehový porast medzernatý, ďalej do ústia vytvára súvislý zapojený brehový porast. Na rieke sa nachádza mimopstruhový revír Bebrava č.1 (od ústia po cestný most v obci Livina) č. revíru 2-0090-1-1 s rybou osádkou pleskáč vysoký (*Abramis brama*).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: -

Ohrozenia, konfliktné uzly: intenzívna poľnohospodárska činnosť, rekreácia a šport (rybolov)

Manažmentové opatrenia (návrh režimu):

- nevykonávať technické opatrenia v blízkosti hydrických biokoridorov, biocentier, genofondových lokalít, podmáčaných biotopov, ktoré by mali vplyv na zmenu hydrologického režimu lokalít.
- hydrické biokoridory odizolovať od poľnohospodársky využívanej pôdy pufráčnymi pásmi TTP (min. šírka pásu 10 – 15 m) alebo krovinami, s cieľom ich ochrany pred nepriaznivými vplyvmi z poľnohospodárskej výroby, napr. zatrávnením s pravidelným kosením, prípadne ponechať toto územie sukcesii,
- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o brehovú vegetáciu (najmä v pramenných a pobrežných oblastiach vodných tokov), zvýšiť ich zastúpenie v krajine (predovšetkým v poľnohospodársky intenzívne využívaných), doplniť a obnoviť narušené porasty,
- udržiavať a zvyšovať podiel nelesnej drevinovej vegetácie v poľnohospodársky intenzívne využívaných krajinách,

- pri intenzívne využívaných poľnohospodárskych pozemkoch ponechať dostatočne široký pás extenzívne využívanej plochy, schopnej zachytávať nepriaznivé vplyvy z okolitých intenzívne využívaných plôch (napr. splachy agrochemikálií z poľí), udržanie konektivity voči priľahlým nivným ekosystémom a pod.
- minimalizovať zásahy do koryta, v prípade ich realizácie brať do úvahy priority prírodoochranné atribúty (prehlbovanie plytkých úsekov, realizácia zimovísk, migračných úsekov, ochrana bočných úkrytov, ochrana podomletých brehov),
- regulovať čerpanie vody z vodných tokov najmä v suchom období, aby nedošlo k poklesu vôd pod prahovú hodnotu a tým k ohrozeniu funkčnosti hydrických biokoridorov,
- vykonávať údržbu krovitých porastov, hlavne krovitých vrb, so zohľadnením ochrany brehov bez nepriaznivého vplyvu na prietok vody korytom so zameraním sa hlavne na udržiavanie optimálnej hustoty a zachovania ich pružnosti, zrezávanie je potrebné opakovať pri vyšších formách vrb po 2-3 rokoch, pri nižších formách vrb po 6-7 rokoch,
- vychádzať pri starostlivosti o stromové brehové porasty z posudzovania ich celkového zdravotného stavu, stability, podomletia vodou (nevhodné, poškodené a nestabilné stromy odstrániť, stabilné pne s pevne ukotvenými koreňovými sústavami ponechať – naďalej plnia spevňovaciu funkciu na brehu vodného toku),
- stabilizovať erózne procesy vzniknuté na brehoch tokov spôsobené vývratmi stromov pomocou vhodných melioračných zásahov a zabezpečiť odstránenie poškodených drevín a ich častí z koryta a jeho bezprostrednej blízkosti,
- odstraňovať z korýt prekážky vytvorené nánosmi zo zachytených častí odumretých drevín a pod. (zmenšovanie prietokovej kapacity korýt).
/Zdroj: RÚSES TO 2019/

Bylinné biotopy – brehové porasty

Br8 Bylinné brehové porasty tečúcich vôd:

Spoločenstvá s monodominanciou tráv rodu *Glyceria*, *Leersia* a *Catabrosa*. Významný zväz *Glycerio-Sparganion*. Sprievodné druhy sú zo skupiny hygryfitov s plazivými a zakoreňujúcimi podzemkami. Vyžadujú trvalo zamokrené stanovišťa. Nánosy pôdy sú piesčité, piesčitohlinité až hlinité s obsahom organických častíc.

Kontaktnými biotopmi sú porasty zväzu *Qenanthion aquaticae*.

Druhové zloženie: *Apium repens* (anexový druh), *Berula erecta*, *Glyceria dectinata*, *Leersia oryzoides*, *Veronica beccabunga*.

Výskyt: k.ú. obcí, ktorými preteká rieka Nitra a Bebrava, napr. Nitrianska Streda, Preseľany, Rajčany.

Jedná sa o biotop ohrozený najmä reguláciou vodného toku.

/Zdroj: RÚSES TO 2019/

Prvky M-ÚSES:

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú interakčné prvky, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny. Sú nimi maloplošné lesíky, vysokokmenné sady, lúky, cintorín, areály vyhradenej zelene, medze s líniovou vysokou zeleňou. Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- **biocentrum**: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
 - **biokoridor**: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Navrhovaný MÚSES:

nMBkh1 – Rajčiansky potok – navrhovaný hydrický biokoridor miestneho významu

nMBkh2 – Rybiarsky kanál – navrhovaný hydrický biokoridor miestneho významu

Interakčné prvky plošné jestvujúce

IPP1 – Opatovské (jestvujúci lesný porast v severnej časti k. ú. Rajčany)

Interakčné prvky líniové jestvujúce

IPL1 – Lúky

IPL2 – Choseň

IPL3 – Doliny

Interakčné prvky líniové navrhované

nIPL1 – Vinohrady (bariérová zeleň)

nIPL2 – Doliny (bariérová zeleň)

nIPL3 – Dolina (porast popri poľnej ceste)

nIPL4 – Klíny (infiltračný pás)

nIPL5 – Piesky (porast popri hydromelioračnom kanály)

nIPL6 – Dlhá (nelesná drevinná vegetácia)

nIPL7 – Rajčianske (nelesná drevinná vegetácia)

nIPL8 – Vinohrady (infiltračný pás)

Stromoradia – návrh

Sn1 – Piesky (popri navrhovanej účelovej ceste smer Solčianky)

Sn2 - Vrchy (popri navrhovanej účelovej ceste smer Nadlice)

Sn3 – Dolina (popri navrhovanej účelovej ceste nad družstvom)

Sn4 – Škôlka (popri Rajčianskom potoku a navrhovanej cyklotrase)

Sn5 – Panské medzi vodami (nelesná drevinná vegetácia)

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

V riešenom území výrazne prevláda rastlinná poľnohospodárska výroba. V SZ časti k.ú. Rajčany je prítomné menšie lesné spoločenstvo.

Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti. Prirodzené biotopy boli obmedzené na minimum.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

Navrhované opatrenia:

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. zachovať EVSK a genofondové lokality v území
- F. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výruby drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území
- G. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- H. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- I. vypracovať návrh pre budovanie infiltračných pásov, resp. zasakovacích pásov v krajine,
- J. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
- K. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovania negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

Navrhované opatrenia:

- L. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):
 - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
 - b) vrstevnicová agrotechnika,
 - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
 - d) mulčovací medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
 - e) bezorbová agrotechnika,

- f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
 g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
 h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.
- M. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viac možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- N. realizovať potrebné protierózne opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protierózne opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,
- O. realizovať opatrenia na zníženie zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy, pri budovaní rýchlostnej cesty R8 zrealizovať protihlukovú stenu.
- P. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- Q. monitorovať upravené (prekryté) skládky v záujmovom území, odstrániť divoké skládky a vhodnými opatreniami predchádzať v ich vzniku.
- R. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,
- S. rešpektovať plán protipovodňových opatrení
- T. realizovať protierózne opatrenia v lokalitách so strednou vodnou eróziou resp. výmolvou eróziou /vrstevnicový spôsob obhospodarovania - (terasovanie parcel na výrazných svahoch, budovanie infiltračných resp. zasakovacích pásov).

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky z 21. júna 2017, ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti Vláda Slovenskej republiky podľa § 81 ods. 1 písm. b) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) nariaďuje:

- Za citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území Slovenskej republiky.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú pozemky alebo ich časti v obciach, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1 NV / obec Rajčany s kódom SK0236505439/ a ich poľnohospodárske využitie je upravené podmienkami a obmedzeniami podľa § 35 vodného zákona a osobitného predpisu.

V súvislosti so zaradením riešeného územia medzi zraniteľné oblasti sa vyžaduje dodržiavanie určených opatrení pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy.

Realizácia ekostabilizačných opatrení v zmysle dokumentu „R- ÚSES“ okresu Topoľčany (2019):

Rajčany: **P2, E2, E22**

Kódovanie navrhovaných opatrení:

Protipovodňové a protierózne opatrenia

P2: - Zamedzovať vytváraniu nepriepustných plôch
Ekostabilizačné opatrenia

E2: - zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie v poľnohospodársky intenzívne využívannej krajine, rozčleniť veľkoblokovú ornú pôdu (makroštruktúry) na menšie bloky (mezoštruktúry až mikroštruktúry)

E22: - zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie

Všeobecné a špecifické manažmentové opatrenia

1. skupina opatrení pre všetky biocentrá:

- Postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov
- V porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa
- Minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok
- Podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) - kosenie, pastva
- Vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia
- Cieľene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy
- Nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry
- Ťažba v mimohniezdnom období
- Regulované rozširovanie turistických a poľovníckych chodníkov

2. skupina opatrení pre všetky biokoridory:

- Zachovať či dosiahnuť optimálny stav, zabezpečujúci genofond rastlinných a živočíšnych druhov vyskytujúcich sa v danom priestore
- Nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry
- Minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok
- Regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu druhového spektra ichtyofauny
- Minimalizovanie regulácie toku - zachovanie vhodných podmienok pre mnohé vzácne živočíšne aj rastlinné druhy
- Vyvinúť úsilie na spriechodnenie bariér v toku
- Tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov
- Vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia
- Cieľene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy

3. skupina opatrení pre vodné a mokradňové biocentrá a biokoridory

- zriadiť prechodnú (pufrovaciu) zónu medzi hydrickými ekosystémami a poľnohospodárskou krajinou za účelom tlmenia negatívnych vplyvov intenzívneho poľnohospodárstva.

Konfliktné uzly

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 – križovanie ekologicky významného segmentu krajiny EVKS 8-Rybianskeho kanála a navrhovanej rýchlostnej cesty R8. (vid'. výkres č.3, č.4)

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na záujmové územie a sídelné prostredie obce Rajčany. V súlade s dokumentom: "Metodické usmernenie MDVRR SR k Stratégií adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky klímy".

a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu;
- zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie v obci, osobitne v časti s navrhovanou novou urbanizáciou - ÚPC M, N a G, ktorú je možné ešte ovplyvniť v koncepcnej fáze;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklímu pre chodcov a cyklistov v obci - sprievodná a alejová zeleň pozdĺž jestvujúcich aj navrhovaných ulíc;
- zabezpečiť a prispôbiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a priľahlej krajiny. Dôsledne realizovať prepojenie sprievodnej zelene ulíc , alejí a zelene voľnej krajiny /UPC C, N, O, H, F, G, J, P/. Realizovať interakčné prvky líniové, izolačnú barérovú zeleň a prvky MÚSES;

b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc;

- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločenstiev drevín v extraviláne obce - realizovať navrhovanú výsadbu sprievodnej zelene pozdĺž tokov a poľných ciest, nelesnej drevinnej vegetácie, strmoradií, infiltračných zasakovacích pásov, ktoré plnia i funkciu vetrolamu, v súlade s MÚSES;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie- pravidelná údržba a monitoring;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia – rešpektovať ochranné pásma elektroenergetických zariadení;

c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha;

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce- zaviesť monitoring;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov- výstražné infotabule;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov;

d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok;

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci – navrhovaná sprievodná zeleň pozdĺž tokov a poľných ciest
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí – územia pozdĺž toku Bebrava, Rybianskeho kanála a Rajčianskeho potoka;
- zohľadňovať aj možnosť realizácie prvkov revitalizácie krajiny v extraviláne a to formou vytvárania drobných vodozadržných a zasakovacích zariadení.
- dodržiavať plán protipovodňovej ochrany obce;

- v území s eróziou realizovať vrstevnicový spôsob obhospodarovania v kombinácii s členením veľkoblakov ornej pôdy na menšie celky, realizovať výsadbu zasakovacích infiltračných pásov (Doliny, Piesky, Klíny, Kamenica, Vrchy a Vinohrady).

NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Územný plán rešpektuje kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčných uzlov. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizuje umiestnenie vyšších funkcií. Uplatňuje princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať dvojpodlažnými stavbami vrátane podkrovia s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvyrazňujú špecifický charakter obce Imeľ. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Územie obce je tvorené jedným katastrálnym územím a to k.ú.Rajčany Podľa kategorizácie pôdorysných typov sa jedná o hromadný cestný typ.

Formovanie funkčno-priestorovej kostry

V obci sú zložky základnej občianskej vybavenosti. V tesnej blízkosti stredu obce je sústredená občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru. Prevláda obytná funkcia. Zastavaným územím obce prechádza cesta I. triedy I/64 . Táto ulica je zároveň hlavnou - primárnou kompozičnou osou sídla. Primárna os prestavuje sídelné časti obce s typickou vidieckou parcelačnou štruktúrou. Sekundárna os je totožná s ulicami , ktoré vedú paralelne s Rajčianskym potokom v smere severozápad - juhovýchod. Terciárna os prechádza stredom ÚPC L, M a je kolmá na primárnu os v priestore sekundárneho referenčného uzla . Na priesečníku primárnej a sekundárnej kompozičnej osí leží ťažisko sídelného priestoru - primárny referenčný uzol . Vzhľadom na skutočnosť že primárny uzol je stavebne vyčerpaný bol navrhnutý sekundárny ref. uzol na disponibilnom území. ÚPC L, ÚPCM, ktorý na seba bude viazať občiansku a dopravnú vybavenosť.

V návrhovom období je potrebné rešpektovať kompozičnú výstavbu obce a plánovito formovať hlavné kompozičné osi a uzly obce. Preto je logické, že budú nositeľkami najdôležitejších funkcií. Vzhľadom na priestorové možnosti v oblasti primárneho a sekundárneho referenčného uzla je potrebné chýbajúcu vybavenosť lokalizovať práve tu. Centrum obce formovať ako :

- administratívno- správne,
- historicko- kultúrne,
- vybavenostné.

Cieľom územného plánu obce je i bezkolízne riešenie a usporiadanie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania (individuálna bytová výstavba), výrobo-podnikateľských aktivít, rekreácie a ich riešenie v zmysle kontinuity priestorového a hmotového vývoja.

Dôležitou súčasťou návrhu je :

- skompaktovanie obce;
- rešpektovanie požiadaviek kompozičnej skladby v praxi;
- návrh formovania obce prostredníctvom regulačných opatrení ;
- doplnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry;

- vytvorenie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest a vodných tokov (protierózne opatrenia) za hranicou zastavaného územia a v stresových polohách návrh vhodnej ekostabilizačnej zelene;

Návrh urbanistickej koncepcie sa predovšetkým riadi základnou kompozičnou kostrou sídla, ktorú tvoria jednotlivé kompozičné osi a referenčné uzly, ktoré sú tiež kategorizované podľa stupňa dôležitosti. (viď výkres č.6 VOR) Táto kostra je východiskom pre všetky ďalšie predovšetkým investičné rozhodnutia.

Kompozícia sídla potvrdzuje polohu centra obce v teritóriu hlavného referenčného uzla, ktorý sa nachádza na krížení kompozičných osí.

V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií. Uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať dvojpodlažnými stavbami s využitím podkrovia, tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Dominantou obce je kostol a budova obecného úradu. Sídelná štruktúra je pomerne kompaktná a vytvára organický celok. V návrhu je potrebné chrániť pamätihodnosti, architektonicky hodnotné objekty a parcelačnú štruktúru obce.

Všeobecné podmienky ochrany vo vzťahu k zástavbe

- Činnosti na území obce nesmú narušiť pamätihodnosti a prírodné hodnoty;
- Zachovať funkčné využitie územia na bývanie, s doplnkovým využitím - občianska vybavenosť, prednostne viazané na jestvujúci stavebný fond v území. V oblasti centra a hlavnej kompozičnej osi formovať polyfunkčnú zástavbu;
- Zachovať pomer zastavania v území, vytvorený pravidelným a rozvoľneným umiestnením objektov popri uliciach a iných miestnych komunikáciách;
- Nové trvalé alebo dočasné úžitkové alebo účelové stavby v dvorových častiach pozemkov musia byť len sekundárne voči hlavnej stavbe na pozemku. Tieto stavby musia vychádzať z jestvujúceho usporiadania parcelácie a radenia objektov.
- nevytvárať ďalšie satelitné sídelné celky v k.ú., ale formovať obec ako kompaktný urbanistický organizmus, ktorý je súčasťou ťažiska osídlenia druhej úrovne, na rozvojovej osi druhého stupňa Topoľčany -Prievidza;

Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Rešpektovať pamätihodnosti a zachovaný stavebný fond s pamiatkovými hodnotami ako podstatnú zložku stavebného fondu územia;
2. Zachovať, udržiavať a využívať stavebný fond v území v súlade s pôvodnou funkciou, bez požiadaviek na neadekvátne zmeny funkcií a s negatívnym dôsledkom na stavebnú podstatu a dispozíciu pôvodných objektov;
3. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe rešpektovať typ strešnej konštrukcie - sedlová strecha a farebnosť novej krytiny prispôbiť farebnosti pôvodným krytinám z pálenej hliny;
4. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe prispôbiť farebnosť nových fasád od bielej po zemité farby;
5. pri novej výstavbe v intraviláne obce možnosť stavať iba typické stavby pre naše územie, vylúčiť stavby dreveníc (zrubov), umiestňovanie mobilných domov- mobilónov;

6. preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné;

Zachovanie, údržba a regenerácia prvkov interiéru a uličného parteru

1. Udržiavať verejné priestranstvá a poloverejné priestory v dobrom technickom, prevádzkovom a estetickom stave.
2. Odstrániť alebo eliminovať rušivé a hodnote prostredia neadekvátne zásahy;

Zachovanie, údržba a regenerácia charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

1. Zachovať významné a charakteristické diaľkové aj lokálne pohľady na sídelné usporiadanie a na objekt r. kat. kostola s'atia sv. Jána Krstiteľa.
2. Opatreniami v oblasti starostlivosti o zeleň zachovávať charakteristické pohľady a panorámy.
3. Vylúčiť umiestňovanie stavieb, iných objektov, prevádzkových a technických zariadení alebo výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie a pohľadové kužele k sakrálnym objektom - dominantám obce.

Zachovanie, údržba a regenerácia archeologických nálezísk

1. Rešpektovať a dodržiavať postup určený zákonom o ochrane pamiatkového fondu pred prípravou a projektovaním zámerov v území.

Zachovanie, údržba a regenerácia ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt

1. Primerane uplatňovať v spoločenskej, hospodárskej a riadiacej praxi (napr. bežný každodenný život, cestovný ruch, výkon verejnej správy obce) historickú tradíciu a kultúrne dedičstvo obce.
2. Rešpektovať plochy záhrad a ostatných celkov verejnej a súkromnej zelene ako súčasť stabilizovaného usporiadania územia.
3. Vykonávať priebežnú údržbu plôch záhrad a ostatnej zelene; vykonávať odbornú starostlivosť o dreviny a ostatné prírodné prvky v území.

Požiadavky na ochranu, obnovu a prezentáciu zelene

1. Pri všetkých plochách zelene na verejných priestranstvách zabezpečiť pravidelnú údržbu na primeranej odbornej úrovni.
2. Nové výsadby a akékoľvek úpravy zelene nad rámec bežnej údržby (teda všetky také, ktoré zasahujú do plošného a priestorového usporiadania územia), musia byť vykonávané koncepčne, na základe projektovej dokumentácie.
3. V celom riešenom území sa odporúča výsadba pôvodných druhov drevín.

9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej

prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja.

Pri obyvateľstve sa sledujú rôzne charakteristiky ako vzdelanostná štruktúra, náboženské vierovyznanie a jeho ekonomické zaradenie. Avšak najzákladnejším faktorom je sledovanie vývoju celkového počtu obyvateľov samotnej obce. Celkový počet obyvateľov poskytuje obraz o sile sledovanej populácie a ľudnatosti územia. Jeho pohyb, teda migrácia, dáva obraz o spokojnosti miestnych obyvateľov s obcou, so spoločenským životom v obci, jej rozvojom a vybavením technickou a sociálnou infraštruktúrou.

Nasledujúca tabuľka odráža údaje týkajúce sa vývoju obyvateľstva v obci počas rokov 2007 – 2014. Údaje sa týkajú celkového počtu obyvateľov, počtu narodených a zomrelých počtu prisťahovaných a odsťahovaných. Tabuľka ukazuje tiež hodnoty prirodzeného prírastku, migračného prírastku a aj celkového prírastku. Ak ide o vývoj celkového počtu obyvateľov, tak jeho hodnoty sa počas sledovaných rokov rôznia. Celkový počet obyvateľov obce rástol do roku 2012. V tomto roku bol počet obyvateľov 563. Tento nárast nebol príliš rapídny. Počas rokov 2007 – 2012 počet vzrástol o 15 obyvateľov. Od roku 2012 ich počet mierne klesá. Najnižší počet obyvateľov mala obec v roku 2007 a to 548. V súčasnosti /r.2022/ má obec 532 obyvateľov, ktorí žijú na jej území.

Tab.17 Vývoj počtu obyvateľov obce Rajčany

Roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	548	555	556	561	561	563	560	557
narodených	3	5	7	10	4	5	8	8
zomrelých	1	4	6	2	5	6	8	8
prírodz. prírastok	2	1	1	8	-1	-1	0	0
prisťahovaných	5	15	13	3	13	9	10	14
odsťahovaných	17	9	13	6	12	6	13	17
migračný prírastok	-12	6	0	-3	1	3	-3	-3
Celkový prírastok	-10	7	1	5	0	2	-3	-3

Zdroj: Ocú Rajčany

Ak ide o vývoj počtu narodených a zomrelých, tak ten má každý rok inú hodnotu. V tomto nemožno hľadať žiadny trend, podľa ktorého by sa vývoj riadil. Najviac detí sa narodilo v roku 2010, a to 10. Naopak, najmenej detí sa narodilo v roku 2007, a to 3. Ak ide o počet zomrelých v obci, ich hodnoty sú kolísavé. Najviac zomrelých obec eviduje v posledných dvoch rokoch 2013 a 2014 v počte 8. Ak ide celkový prirodzený prírastok, tak ten vyjadruje rozdiel medzi narodenými a zomrelými. Hodnota prirodzeného prírastku je tiež kolísavá, vo väčšine rokov sa drží okolo hodnoty 0. Najvyšší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2010. Jeho hodnota bola vtedy 8

(narodených 10, zomrelých 2). Zápornú hodnotu prirodzeného prírastku sledujeme v rokoch 2011 a 2012, kde hodnota bola -1. V posledných rokoch je hodnota prirodzeného prírastku 0.

Nasledujúci graf jasne ukazuje vývoj všetkých troch spomínaných ukazovateľov, a síce počet narodených, počet zomrelých a hodnotu prirodzeného prírastku počas rokov 2007 – 2014.

Národnostná štruktúra v obci je homogénna. Väčšina obyvateľov žijúcich na území obce je slovenskej národnosti. 3 obyvatelia sa hlásia k rómskej národnosti. V nasledujúcej tabuľke č.18 sú údaje vzťahujúce sa k národnostnej štruktúre v obci. Vidieť, že niektorí obyvatelia sa hlásia aj k českej, poľskej, príp. inej národnosti.

Tab.18 Národnostná štruktúra v obci Rajčany

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	263	278	541
Rómska	2	1	3
Česká	0	1	1
Poľská	1	1	2
Iná	1	1	2
Nezistená	1	0	1
Spolu	268	282	550

Zdroj: SODB 2011

Náboženská štruktúra je podobná ako národnostná štruktúra. To znamená, že obec je nábožensky jednoliata, väčšina obyvateľov obce sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi. 29 obyvateľov obce je bez náboženského vierovyznania a u 8 obyvateľov nebolo zistené náboženské vierovyznanie. Nasledujúca tabuľka č. 6 jasne odráža údaje spomenuté v texte. V tabuľke možno vidieť koľko mužov a žien sa hlási k jednotlivým cirkvám.

Tab.19. Náboženská štruktúra v obci

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	236	265	501
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	8	3	11
Evanjelická cirkev metodistická	1	0	1
Bez vyznania	19	10	29
Nezistené	4	4	8
Spolu	268	282	550

Zdroj: SODB 2011

V tabuľke č.20 sa nachádzajú údaje, týkajúce sa veku obyvateľov. Vekové skupiny obyvateľov sú sledované počas rokov 2007 – 2014. Najviac obyvateľov je v produktívnom veku. V roku 2014 je v produktívnom veku 357 osôb. Z tabuľky vidieť, že obec má problémy so starnutím obyvateľstva. Tento problém trápi viaceré obce v topolčianskom okrese. Počet osôb v poproduktívnom veku je dvakrát väčší ako počet osôb v predproduktívnom veku. Index starnutia sa pohybuje okolo hodnoty 34. Treba však povedať, že počas sledovaného obdobia index starnutia jemne stúpa. V súčasnosti je index starnutia 35,85.

Tab č. 20 - Veková štruktúra v obci

vek/rok	predproduktívny	produktívny	poproduktívny	Index starnutia
---------	-----------------	-------------	---------------	-----------------

	vek (0-14)	vek (15-55 ženy, 60 muži)	vek (nad 55ž, nad 60 m)	(poprod./predprod. *100)
2007	71	357	120	33,61
2008	68	370	117	31,62
2009	64	366	126	34,43
2010	65	369	127	34,42
2011	61	368	132	35,87
2012	67	364	132	36,26
2013	69	360	131	36,39
2014	72	357	128	35,85

Zdroj: Ocú Rajčany

Vzdelanostná štruktúra v obci je rôzna. Je zrejmé, že najviac ľudí žijúcich v obci má základné vzdelanie. Druhé miesto patrí úplnému strednému odbornému vzdelaniu s maturitou.

Vysokoškolsky vzdelaných osôb je v obci 46. Bez vzdelania je v obci 65 a nezistené vzdelanie bolo evidované u 5 osôb

Hospodárska základňa

Základné rozvojové ciele v demografickom a socioekonomickom vývoji ako východiská pre územný rozvoj obce

Základným cieľom v celkovom vývoji obyvateľstva obce je vytváranie podmienok pre priaznivý demografický vývoj a ďalší postupný nárast a kvalitu štruktúry zástavby obce.

V celkovom vývoji počtu obyvateľov obce uvažovať s nárastom tak, aby sídelná veľkosť obce bola v horizonte návrhového obdobia vo veľkostnej kategórii, ktorá umožní riešiť komplex kvalitnej občianskej vybavenosti tak, aby bol v obci zabezpečený komfortný život vidieckeho sídla bez dennej potreby dochádzania za vybavenosťou do mesta.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva z miest do obcí sa v závere výhľadového obdobia počíta s optimistickou alternatívou, teda s nárastom počtu obyvateľov.

Nárast obyvateľstva obce je možné dosiahnuť ťažiskovo zo zdrojov z dosťahovania obyvateľov do obce, a to v rámci vnútroregionálnej migrácie predovšetkým z mestských centier /Topoľčany/ za zdrojom práce, resp. kvalitným vidieckym bývaním.

Vývoj počtu obyvateľov je ovplyvnený reprodukciou obyvateľstva i možnosťami a rozsahom novej bytovej výstavby. Späťne možnosti bytovej výstavby pozitívne ovplyvnia migráciu obyvateľstva. Tým, že v mestách dochádza k stagnácii bytovej výstavby, dochádza v obciach postupným zabezpečovaním vhodných plôch k stabilizácii vidieckeho obyvateľstva.

Nakoľko pri trvalej migrácii prevládajú mladšie vekové kategórie obyvateľstva, (do 40 rokov), dosídľovanie môže mať priaznivý vplyv na demografický vývoj a vekové zloženie obyvateľstva obce v budúcnosti.

Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce a pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce je jedným zo základných cieľov rozvoja.

V súvislosti s úvahami o dosídľovaní obyvateľov do obce z mestských centier, resp. iných regiónov Slovenska, je potrebné zohľadniť skutočnosť sociálnej a ekonomickej štrukturalizácie obyvateľstva, diferenciáciu ekonomických či záujmových vzťahov.

Pri rozvoji a profilovaní hospodárskych činností vytvárať územné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít výrobného charakteru na báze remeselnej výroby, pri využití miestnych špecifických územno-technických daností.

Vývoj zamestnanosti v zariadeniach verejných služieb bude v obci podmienený predovšetkým demografickým rastom a štruktúrou obyvateľstva.

Pri lokalizácii aktivít výrobného charakteru je potrebné ťažiskovo využívať jestvujúce areály formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu.

Základné rozvojové ciele

Pri rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územných podmienok bytovej výstavby:

- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v rodinnej zástavbe vidieckeho sídla - IBV;
- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastný rodinný dom;
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby;
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať) ambície bývať vo vidieckom prostredí;
- požiadavky /resp. trend/ obyvateľov z mesta Topoľčany, na kúpu stavebných pozemkov v obci Rajčany.
- V oblasti nového centra obce riešiť priestory na rekreáciu, oddych s možnosťou zvážená primeranej urbanizácie;

Úlohou ÚPN obce je regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň trvalého bývania. /Výkres č.5 a č.6/

Ciele riešenia:

1. *Využitie polohového faktora obce , ktorá leží poblíž okresného mesta Topoľčany, s naznačujúcimi predpokladmi poskytovania možností pre „bývanie v pokojnom vidieckom prostredí“ a služieb v primeranej dostupnosti k mestu.*
2. *Zhodnotenie potenciálnych možností pre novú výstavbu v nadväznosti na predchádzajúci ÚPN obce.*
3. *Zhodnotiť vnútorné rezervy – disponibilný bytový fond pre prestavbu a rekonštrukciu.*
4. *Dobudovanie zariadení občianskej vybavenosti hlavne v oblasti služieb, obchodu, športu, školstva a kultúry.*
5. *Dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry (kanalizačná sieť, vodovodná sieť, systém odpadového hospodárstva) ako nevyhnutného predpokladu pre rozvoj obce.*

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

Domový a bytový fond

Z hľadiska bytového fondu je zjavné, že prevažná časť bytového fondu je obnovená alebo nová. Na rekonštrukciu je určené 1%. Nové objekty prevažujú vo všetkých častiach obce.

Okrem trvale obývaných objektov sa v obci vyskytujú aj rekreačné a sezónne obývané domy. Nový územný plán do budúcnosti regulačne usmerňuje výšku stavieb určených na bývanie. Odporúčame realizovať 2.N.P. vrátane podkrovia. Objekty neobmedziť tvarovo, pretože aj dlhé pôdorysy sú pre obec prirodzené a na vidiek vhodné. Dôležitým regulatívom je stavebná čiara. V štandardných podmienkach požadovať rešpektovanie stavebnej čiary, ktorá je požadovaná vo vzdialenosti 6m od majetkoprávnej hranice pozemku zo strany ulice. Rešpektovať povolenú maximálnu výšku stavieb v jednotlivých územno - priestorových celkoch a koeficient zastavania pozemku/regulačného celku.

Pri novej výstavbe a stavebných intervenciách rešpektovať ochranné pásma všetkých druhov. Pozitívny vývoj migračného salda v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj hodnoty celkového prírastku obyvateľov v obci. Tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty, preto je potrebné aby na túto skutočnosť prihliadal aj ÚPN obce a riešil kvantitatívny a kvalitatívny rozvoj bývania. Základné rozvojové ciele:

Obec má typický vidiecky charakter s veľkorysou uličnou sieťou. Dlhodobu pretrváva záujem o všetky formy bývania predovšetkým však o IBV.

Pri ďalšom vývoji a rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územno-priestorových podmienok pre realizáciu individuálnych foriem bývania:

- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastné bývanie,
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou existujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby,
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí.

Návrh regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby existujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

Podrobná regulácia funkčných plôch bývania je obsahom grafickej prílohy –
/ výkresy č.5 a č.6 /.

Bytový fond - návrh

- už v stavebnom konaní eliminovať nežiaduce, prevažne nepôvodné implantované cudzie formy objektov a výstrednú farebnosť fasád.

Rozvoj bývania je lokalizovaný v nasledujúcich polohách:

- rekonštrukčný proces na existujúcej IBV a realizácia nových objektov na voľných územiach a prelukách;
- rozvoj IBV na vnútorných rozvojových lokalitách ÚPC – B,C,F,K,P,Q,R,T1 ;
- rozvoj IBV na vonkajších rozvojových lokalitách ÚPC - C1,C2,D1,D2 ,
- rozvoj HBV na vnútorných rozvojových lokalitách ÚPC – A,F,N,

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre IBV-417 rodinných domov (RD),

služby a drobné prevádzky a v Oblasti bývania v bytových domoch vytvoril realizačné predpoklady pre 36 BJ.

Skutočná potreba pozemkov pre výstavbu RD a polyfunkčných obytných domov bude závislá od ekonomických možností a schopností obyvateľstva. ÚPN predkladá celkový návrh potenciálnych možností územia pre zámer bývania .

V prvom rade je potrebné využiť stavebné medzery- preluky a vnútornú priestorovú rezervu sídla, ak je vyčerpaná je možné využiť aj rezervy za súčasťou hranicou zastavaného územia (k1.1.1990).

Výškové zónovanie zástavby je obsahom výkresu organizácie a regulácie územia.

Je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces jestvujúcej štruktúry rodinných domov. Nepodporovať umiestňovania mobilných domov a karavánov ako spôsob riešenia bytovej otázky, alebo ako formu rekreácie v zastavanom území obce. Vhodné je zachovávať tradičnú parceláciu, ktorá zabezpečuje kompaktnosť zástavby.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov. Spevnené vjazdy do dvorov rodinných domov, nachádzajúce sa na verejnom priestore, nerealizovať širšie ako je vstupná brána do dvora slúžiaca na vjazd tak, aby nedošlo k zastavaniu verejnej, sprievodnej ,uličnej zelene. Zvyšná plocha musí zostať vzhľadom na retenčnú schopnosť pôd pokrytá vegetáciou.

- V záujme ochrany , podpory a rozvoja verejného zdravia ,vzhľadom na skutočnosť , že obec sa nachádza v území so stredným radónovým rizikom je potrebné pri novej výstavbe ale aj pri rekonštrukciách objektov pri povoľovacom procese vyžadovať návrh a realizáciu protiradónovej ochrany budov. V súlade s Vyhláškou MZ SR č. 98/2018 Z.z. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia. Realizácia radónovej ochrany objektov podľa Vyhl. MZ SR č. 406/2002 Z. z.Presná poloha plôch radónového rizika vid'. výkres č.4.

Oplotenie pozemku z uličnej čiary

- V uličnej čiare zástavby oplotenie rodinného domu nesmie presiahnuť maximálnu výšku 1,80 m.
- V uličnej čiare môže oplotenie pozostávať z betónového múrika, ktorého výška môže dosiahnuť maximálne 0,90 m. Zvyšok oplotenia z uličnej čiary môže dosiahnuť zvyšnú výšku do 1,80 m. Táto časť musí byť zhotovená z priehľadného materiálu (pletivo, latky, kovová konštrukcia a pod.)
- Ak tvoria oplotenie murované stĺpiky, ich maximálna výška nesmie presiahnuť výšku 1,80 m.
- Odporúča sa kombinácia živého vegetačného oplotenia alebo realizácia čisto vegetačného oplotenia.
- Oplotenie musí byť v súlade s charakterom existujúceho okolitého oplotenia.
- Za oplotením sa doporučuje výsadba vysokých stálozelených porastov pre vytvorenie optickej bariéry a izolačnej bariéry pre elimináciu vplyvov hluku a zachytávanie prachu z uličného priestoru.
- Realizácia pevného betónového nepriehľadného oplotenia sa vylučuje.
- Oplotenie nesmie zasahovať do rozhľadového poľa pripojenia stavby na cestu.

- Oplotenie nesmie ohrozovať bezpečnosť účastníkov cestnej premávky a iných osôb.

Vnútorne oplotenie pozemku - medzi susednými pozemkami

- Maximálna výška vnútorného oplotenia medzi susediacimi pozemkami nesmie presiahnuť 1,8 m.
 - Oplotenie môže byť zhotovené z transparentných materiálov – pletiva, alebo v kombinácii so živým plotom zo stálo zelených porastov.
 - Plné oplotenie je možné realizovať len v dĺžke maximálne 30% z dĺžky pozemku.
 - V prípade plného oplotenia sa vyžadovať písomný súhlas vlastníka susediaceho pozemku.
 - Betónový základ vyšší ako 1,0 m sa považuje za oporný múr a podlieha stavebnému povoleniu.
- Tieto regulačné opatrenia sa vzťahujú na všetky územnopriestorové celky.

Občianske vybavenie - Sociálna infraštruktúra

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia v oblasti administratívy, kultúry, športové a sociálne zariadenia. Vybavenosť obce službami je rozmanitá a ich účel závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

Rozvoj občianskej vybavenosti

- Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej a vyššej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.
- Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.
- Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy lokalizovať v centre primárneho referenčného uzla a v línii primárnej kompozičnej osi. Ďalšiu občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov a priestorov v rámci súčasnej uličnej zástavby na distribučnom okruhu primárneho referenčného uzla. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod.

Školstvo a výchova

Predškolské zariadenia

V obci sa nachádza materská škola. Materská škola bola dokončená v roku 1970 ide o jednotriedku s kapacitou 22 žiakov. Návrh ÚPN vytvára predpoklady pre lokalizáciu školských zariadení v ÚPC L funkčne zadaných ako nekomerčná vybavenosť.

Školské zariadenia

V obci sa základná škola nenachádza. Školopovinné deti dochádzajú za vzdelaním do obce Chynorany a tiež do Topoľčian. Žiaci stredných škôl navštevujú školy v okresnom meste Topoľčany.

Návrh ÚPN vytvára predpoklady pre lokalizáciu školských zariadení v ÚPC B /v dotyku s materskou školou/ a ÚPC L funkčne zadaných ako nekomerčná vybavenosť.

Kultúra a osвета

Kultúrno - spoločenské zariadenia v obci:

- kultúrny dom
- obecná knižnica
- dom smútku
- cintorín
- Rímskokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov. V návrhu ÚPN sú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci. Predpoklady pre lokalizáciu objektov v oblasti kultúry, osvetu a vzdelávania sú vytvorené v ÚPC A v dotyku s obecným úradom, alternatívne v ÚPC B pri miestnej materskej škole.

Šport a telesná výchova

V obci je vybudovaný športový areál /futbalový štadión/. V areáli materskej školy sa nachádza detské ihrisko.

Návrh vytvára územnotechnické predpoklady pre:

- rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov v priestore obecného športového areálu – ÚPC I /skvalitnenie existuj. prevádzkového vybavenia športového areálu / vrátane vybudovania záchytného parkoviska;
- rozvoj plôch telovýchovy a športu obyvateľov v priestore ÚPC O so záchytným parkoviskom;

Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie. Podporovať a realizovať cykloturistické trasy nadväzujúce na regionálne cyklotrasy.

Zdravotníctvo

Obec nemá vybudovanú vlastnú zdravotnícku infraštruktúru. V obci sa nenachádza žiadne zdravotnícke stredisko ani žiadne podobné zariadenie. Absentujú tu aj samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých, samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a mládež. V obci nie je ani lekáreň. Obyvatelia musia tieto služby hľadať a dochádzať za nimi 2 km do najbližšej obce. Špecializované zdravotnícke služby môžu obyvatelia navštevovať v okresnom meste Topoľčany, .

Cieľom návrhu ÚPN je vytvárať podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre všetky skupiny obyvateľov. Vhodné sú predovšetkým oblasti referenčných uzlov a oblasti navrhovanej polyfunkcie v oblasti centra obce.

V obci sa v návrhovom období navrhuje zriadenie - prevádzka lekárne a súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností.

Sociálna starostlivosť

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov.

Pre potreby dôchodcov, seniorov sa v obci v súčasnosti nenachádza žiadne zariadenie. Najbližšie zariadenia sociálnej starostlivosti sa nachádzajú v okresnom meste Topoľčany. V obci sa nachádza opatrovateľská služba, ktorú spravuje obec.

V návrhu je potrebné riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generácie starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

§ Vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod. V návrhovom období vybudovať denný stacionár pre seniorov.

Umiestnenie zariadenia - penziónu pre dôchodcov sa navrhuje v širšom centre obce.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

V ÚPN je navrhované skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť v rámci obce ponuku kvalitnej vybavenosti. Maloobchod a služby lokalizovať predovšetkým v oblasti oboch referenčných uzlov a na prepojavacích vybavenostných líniách medzi nimi. Ťažiskom komerčnej vybavenosti sa stane sekundárny ref. uzol –ÚPC L v dotyku s cestou I/64.

Verejné stravovanie

Vzhľadom na súčasný deficit (v obci sa nenachádza žiadne ubytovacie ani komplexné stravovacie zariadenie) riešiť skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla. V súčasnosti v obci fungujú 2 miestne pohostinstvá.

V návrhovom období je vhodné v oblasti referenčných uzlov a na ich spojniciach realizovať stravovacie- reštauračné zariadenia .

Verejná správa a administratíva

Je zastúpená nasledovnými inštitúciami:

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia nie je dobrý, budova je pre danú funkciu vhodná a dostatočne reprezentatívna. Ide o integrovaný objekt: kultúrny dom -obecný úrad - obecná knižnica. Objekt má vo svojom záujmovom území možnosť ďalšieho objemového rastu- stavebného rozšírenia.

Súčasný stav vybavenia a prevádzkových priestorov verejnej správy a centrálnej administratívy je dobrý.

Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie**Cestovný ruch v mikropriestore obce**

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt v území. Členstvo a partnerská spolupráca v rámci združenia obcí Tribečsko - Inovecký región, Združenia obcí Mikroregiónu Bebrava, MAS SOTDUM ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti turizmu, cykloturistiky, za účelom budovania prepojovacích cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

V okolí obce sú najvýznamnejšími turistickými cieľmi:

- Pútnické miesto „Mechovička“;
- Slovanské múzeum Brodzany;
- Termál Malé Bielice;
- Topoľčiansky hrad;
- Rekreačná zóna Duchonka;

Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

1. zvýšiť atraktívnosť obce ;
2. podpora rekreačno-športových aktivít;
3. prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok a zvyklostí;
4. tvorba propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach a prírodných hodnotách ;
5. zriadenie priestoru –informačného centra pre umiestnenie propagačných materiálov;
6. služby pre návštevníkov obce;
7. vytvorenie informačno-orientačných tabúl;
8. podporovať rozvoj obecného športového areálu ÚPC I;
9. realizácia športovo- rekreačnej plochy ÚPC O;
10. podporovať rozvoj cykloturistiky a cyklotransportu v nadväznosti na dochádzkovú trasu v smere na Topoľčany a Partizánske. Vybudovanie a údržba značených cykloturistických trás;
11. Budovanie a kompletizácia pútnického miesta „Mechovička“ /prvky drobnej architektúry, parkovisko/;
12. Podporovať reštauračné služby na území obce;

Základné geograficko - geomorfologické danosti obce Rajčany dávajú predpoklady pre rozvoj nasledovných foriem športu a rekreácie:

Cykloturistika

Hlavnou črtou návrhu je pripojenie obce na významné rekreačno-turistické trasy a cyklo dopravné trasy v regióne .

1. Realizovať cyklotrasu pozdĺž toku Bebrava v smere Nadlice a v smere Topoľčany, ktorá je súčasťou systému cyklotrás : Pobebravie ;
2. Realizovať cyklotrasu pozdĺž cesty I/64 v súlade s plánom cyklotrás ÚPN regiónu NSK;
3. Realizovať cyklotrasu MR Bebrava od sútoku Bebravy s Rajčianskym potokom severozápadne pozdĺž Rajčianskeho potoka ďalej do Chudej Lehoty;

Návrh rieši cyklistické trasy i v širších súvislostiach . Ich šírkové usporiadanie je potrebné v projektovej dokumentácii navrhnuť podľa STN 73 6110./výkres č.2,4/.Cyklotrasy môžu zároveň plniť úlohu cyklo dopravných trás.

Každodenná krátkodobá rekreácia

-Predovšetkým v obecnom športovom areáli /ÚPC I, /: športovo herné a voľnočasové aktivity, fitness, futbal, kolektívne športy a obecné podujatia;

-Športovo - rekreačný areál kombinovaný s parkovou zeleňou .Lokalizácia: ÚPC O, na severnom obvode obce ;

Poľovníctvo a rybárstvo***Poľovníctvo***

Výkon poľovníctva upravujú vyhlášky:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z.

MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

Riešené územie spadá

Poľovný revír: **Starý Háj**

Poľovná oblasť: **M V. Horná Nitra**

Užívateľ: **Poľovnícke združenie vlastníkov poz. Starý Háj NOROVCE**

/zdroj: lesnícky portál/

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.

- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V riešenom území sa nenachádzajú vodné plochy, určené na rybolov, územie nespadá do žiadneho lovného revíru.

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo

Nové výrobné zámery ako rozvojové plochy, polohovo orientovať predovšetkým do plošne rozsiahlych poľnohospodárskych a výrobných areálov - ÚPC J a ÚPC P . s prihliadaním na ochranu PPF. Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo, so zreteľom na ochranu obytných častí obce.

§ V rámci miestnej komunálnej výroby lokalizovať zberný dvor /ÚPC –P/ s kompostárňou a skladom komunálnej techniky . Nepripustiť lokalizáciu rušivých výrobných - podnikateľských a priemyselných aktivít v obytnej časti obce.

Pol'nohospodárska výroba

Z hľadiska výroby dominantné postavenie v obci má poľnohospodárska výroba . Najvýznamnejším reprezentantom a zamestnávateľom je spoločnosť :Poľnohospodárske družstvo Chynorany.

Medzi významnejších zamestnávateľov v obci patria :

- § Hart Slovakia;
- § Panda predaj hutníckeho materiálu;

V rámci návrhu ÚPN je územne vymedzený chovateľský areál – farmy. V areály ÚPC J s maximálnou produkciou 118 VDJ. Nové výrobné a chovateľské zámery je potrebné riešiť citlivo pretože areál je v kontakte s obytnou časťou obce.

Pri obhospodarovaní ornej pôdy rešpektovať navrhované a súčasné prvky ÚSES a sústavu krajinnú - ekologických opatrení.

A) na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):

- výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
- vrstevnicová agrotechnika,
- striedanie plodín s ochranným účinkom,
- mulčovací medzplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
- bezorbová agrotechnika,
- osevné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
- usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
- iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy;

B) uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF , jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine a úživnosť poľovného revíru.

Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem v rámci prípustných limitov.

Súčasne sa ukladá plniť nasledovnú požiadavku:

1. Zariadenia plánovaných činností musia byť v území obce Rajčany situované a prevádzkované tak, aby bola dodržaná ochrana verejného zdravia pred nepriaznivými vplyvmi z činnosti.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepčné zámery krajiny tvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

V katastrálnom území obce Rajčany sa nachádza jediný lesný pozemok so súvislým porastom drevín na ploche 6,93 ha. Katastrálne územie Rajčany spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Partizánske, do lesnej oblasti Podunajská pahorkatina (bez nív).

Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská

Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Rajčany neviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu nehnuteľné národné kultúrne pamiatky.

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a situácií je potrebné zapracovať do záväznej časti ÚPD nasledovné podmienky:

1.) Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.

2.) V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchranu archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania rozhodne v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.

3.) V prípade zistenia archeologického nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia

nález. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nález, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca spred roku 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.

4.) Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nález došlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolenej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nález podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezovi nálezného v sume až do výšky 100 % hodnoty nález. Hodnota nález sa určuje znaleckým posudkom.

5.) Na území obce Rajčany, v územnom rozsahu katastrálneho územia Rajčany, okres Topoľčany, sa nachádzajú evidované archeologické náleziská v polohách:

- 1 - Na dolinách, teraz slepačia farma JRD (vrcholný stredovek - 12. stor. a 13. stor.);
- 2 - Piesky (pravdepodobne doba halštatská);
- 3 - Choseň (nedatovateľné).

Evidované archeologické náleziská uvedené v texte sú numericky prepojené s mapovým podkladom Centrálnnej evidencie archeologických nálezísk Slovenskej republiky (CEANS) situovanom na zdroji Národný geoportál (NG).

11. *Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)*

V riešenom území obce Rajčany sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

12. *Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)*

Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty I. triedy, I/64, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Je zdrojom hluku a vibrácií. Cesta I. triedy zabezpečuje spojenie obce s bezprostredným okolím, je spojnícou okresných miest. Po ceste I. triedy premáva v pravidelných intervaloch medzimestská hromadná doprava.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radičná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia.

Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarenia obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarenia, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá celé k.ú. Rajčany do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). Podľa § 20 ods. 3 geologického zákona ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia výskyt stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

(*vid'. výkres č.4*)

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové:

Erózia pôdy

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznu ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou: žiadna až slabá erózia (celé k.ú. Rajčany)
/Zdroj: podnemapy.sk/
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou: stredná erózia (lokalita "Doliny" a "Vinohrady")
/Zdroj: podnemapy.sk/

Zosuvné procesy a výmoľová erózia

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy ani svahové deformácie. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela. Do predmetného územia nezasahuje prieskumné územia.

V prieskumnom území sa nenachádzajú výhradné ložiská s určeným CHLÚ a OVL .

V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Kvalita ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Topoľčany, Partizánske.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

- Kotolňa na drevo, Topoľčany
- Kogeneračná jednotka, Topoľčany

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytláčajú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev, čo prispelo i k samotnej degradácii ornej pôdy s intenzívnou eróznou činnosťou.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi barierovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedy a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topol šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Rajčany na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravné väzby v území, rezervovať plochy pre lokalizáciu skládky biologického odpadu (kompostáreň) so zberným dvorom (ÚPC P).

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Návrh riešenia ÚPN obce Rajčany nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V predmetnom území nie sú evidované staré

banské diela, nie sú evidované svahové deformácie. V území sa nenachádzajú ložiská nevyhradeného nerastu.

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

3. Vplyv na klimatické pomery

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Rajčany.

Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôsobené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniaci sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny budovaním izolačnej barérovej zelene a strmoradií, nadväzujúcich na voľnú krajinu.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran /.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia voči riziku požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;
- zabezpečiť vybudovanie zasakovacích infiltračných pásov v lokalitách s intenzívnou vodnou a výmoľovou eróziou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v návrhu ÚPN obce Rajčany došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu absentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, zrealizovať výsadbu stromoradií a alejí, prirodzene prechádzajúcich zo sídla do voľnej krajiny, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť a zároveň vybudovať infiltračné zasakovacie pásy, ktoré zlepšia nielen podmienky v oblasti ochrany pred eróznymi procesmi, ale zároveň prispievajú k estetike mozajkovitosti krajiny a v neposlednom rade i k samotnej biodiverzite územia.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplýva doprava v území obce, ktorú reprezentuje cesta I. triedy, I/64 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, sprístupňujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov.

V riešenom území obce Rajčany sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

Návrh ÚPN obce Rajčany nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)

Návrh riešenia Územného plánu obce Rajčany nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

Opatrenia:

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarne účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarne zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len privodnými potrubiami z vodných zdrojov;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 736822 "Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";
- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a po odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej siete, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staníc);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí;
- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasí so správcom vodných tokov.

6. Vplyvy na pôdu- (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín. V rámci návrhu ÚPN obce Rajčany dôjde k vyňatiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely v dvanástich lokalitách mimo zastavaného územia a v siedmich lokalitách v zastavanom území. (vid'. výkres č. 11)

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním protieróznych opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou terasovania parciel a obrábania parciel po vrstevnici ;
- vybudovaním infiltračných zasakovacích pásov v lokalitách náchylných na vodnú eróziu;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s vegetačnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroj na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);
- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Rajčany riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je mierne členitý, pahorkatinný. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom.

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkovej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganického a organického povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280).

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispieje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinného - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny. Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho).

Zastavané územie obce je rozširované v dvanástich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa čiastočne zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienčne vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zámery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie obce s okolitou krajinou za pomoci stromoradií a alejí.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najvýznamnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Rajčany rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C, bod II.8.

Navrhované plochy nemajú negatívny vplyv na územia európskeho významu, Natura 2000 a ani na prvky R-ÚSES, či chránené vodohospodárske oblasti.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín a zároveň založiť infiltračné pásy vhodným druhovým zložením na eliminovanie vodnej erózie.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

11. Vplyvy na archeologické náleziská

Návrh riešenia ÚPN obce Rajčany neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. V obci je značný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality.

Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k.ú. Rajčany nenachádzajú.

13. Iné vplyvy

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Rajčany, vyvolávali iné vplyvy.

14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Navrhované plochy, riešené v návrhu ÚPN obce Rajčany, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce.

Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít so zástavbou IBV a vo väčších vnútroblokoch alebo prelukách obce Rajčany. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, realizáciou IBV, plôch občianskej vybavenosti komerčného i nekomerčného charakteru, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce

zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce siete dopravnej a technickej infraštruktúry, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku bude vypracovaný čistopis ÚPN obce Rajčany. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie budú rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. eliminácia ohrozovania územia povodňami, prívalovými vodami a pôdnou eróziou (+)
2. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
3. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
4. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
5. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
6. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia riešenia Návrhu Územného plánu obce Rajčany vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak, navrhovanými opatreniami, limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách, s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), vytipovanie vhodnejšej polohy zberového dvora s triedením, separovaním komunálneho odpadu a kompostárňou. Rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Rajčany odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, výroba ,rekreácia, vybavenosť...../;
- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové územia.

V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:

- vybudovať splaškovú kanalizáciu v obci a v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;
- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku a v ich povodí, zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch;
- vytvoriť územnotechnické predpoklady pre realizáciu prekládky cesty I. tr. I/64 a rýchlostnej cesty R8;
- pri budovaní rýchlostnej cesty R8 požadovať zrealizovanie ochrannej protihlukovej bariéry na elimináciu intenzity hluku z dopravy a súčasne požadovať vybudovanie terestrických prechodov v rámci dopravného telesa R8 na bezpečnú migráciu zveri;
- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

V oblasti odpadového hospodárstva:

- lokalizovať zberný dvor na vhodnejšie miesto ÚPC P
- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- rozšíriť separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok.

V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia aplikovaním prvkov MÚSES;
- zabezpečenie v miestach s veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skordinovanie všetkých rozvojových zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity

na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:

- zabezpečiť, aby podmäčané územia s ornou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Rajčany, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia. Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrohistorickými danosťami, spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja, s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinno - ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);
- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);
- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie a pod.).

Spektrum vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov. Uzavretie problematiky hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

2. Porovnanie variantov

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t.j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. (list č. OU-TO-OSZP-2021/000932-023, zo dňa 10.03.2021), ktorý bol adresovaný obci z OÚ TO, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Rajčany ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o

hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskej vybavenosti a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový-rozšírený o zastavané územie v Z a čiastočne J časti zastavaného územia. Kompletný návrh ÚPN obce Rajčany po textovej i grafickej stránke bude prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky v maximálnej miere či už rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Rajčany nevyplývajú žiadne závažné vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Rajčany.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia, územný plán obce Rajčany - návrh riešenia, vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozbor ÚPN obce Rajčany 10 /2020;
- Zadanie , ktoré bolo schválené uznesením č.223/II/2022 na 17.zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Rajčanoch dňa 21.02.2022
- Návrh ÚPN obce Rajčany 10/2022;
- Atlas krajiny SR, 2002
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Topoľčany (2019)
- Detailná charakteristika pôdnych typov Slovenska

Samotný návrh územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES. Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (katastrálny portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje

o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Rajčany.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci katastrálneho územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Rajčany boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce Rajčany. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schválila všeobecne záväzným nariadením.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Rajčany - návrh sa vypracoval podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Rajčany bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Rajčany bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej a technickej vybavenosti, aktivít v oblasti športu a rekreácie, výroby a podnikania, ako aj rozvoj

zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

Spôsob plnenia špecifických požiadaviek

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Rajčany, kapitola B2.

- Zabezpečiť ochranu pamiatkového fondu archeologických nálezov a situácií archeologických nálezísk v obci, na základe poskytnutých podkladov k spracovávanej územnoplánovacej dokumentácii ako neoddeliteľnej súčasť ochrany kultúrnych hodnôt obce.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 10; vid'. výkres č.2, č.5.

- Rešpektovať pripomienky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, doručené listom 2021-231-69, zo dňa 13.1.2021;

- Dostatočne zohľadniť územia, na ktorých sa nachádzajú environmentálne záťaže - sanované, rekultivované lokality;

- Rešpektovať, že predmetné územie spadá do stredného radónového rizika, čo môže negatívne ovplyvniť ďalšie možnosti využitia územia. Ministerstvo podľa § 20 ods. 3 geologického zákona, výskyt stredného radónového rizika vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z..

Akceptované - vid'. kapitola B I. 3 a B II. 3,4,5; vid'. výkres č.4.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky SSC, doručené listom č. SSC/8700/2021/2320/1544 zo dňa 1.2.2021

Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., OZ Piešťany, doručené listom CS SVP OZ PN 507/2021/2 CZ 1473/220 zo dňa 22.01.2021

- rešpektovať ochranné pásma vodohospodársky významného toku a drobného vodného toku

- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102

- v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové lokality v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

Akceptované - vid'. kapitola C II. 4; vid'. výkres č.2.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozbery ÚPN obce Rajčany
- Zadanie ÚPN obce Rajčany, ktoré bolo schválené uznesením č.223/II/2022 na 17.zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Rajčanoch dňa 21.02.2022...
- Návrh ÚPN obce Rajčany, 10/2022
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

Starostka obce Rajčany: Mária Švecová

Rajčany 10/2022